

RECENZIE

JORDANES. GÓTSKÉ DĚJINY/ŘÍMSKÉ DĚJINY. Praha : Argo 2012. Argo – Edice Memoria medii aevi. 332 s. (Preložil, predhovor a poznámky spracoval Stanislav Doležal).

České vydavateľstvo Argo len pred pár rokmi založilo edíciu prameňov k dejinám európskeho stredoveku a v rámci nej už vydalo viac ako dvadsať zväzkov prekladov do češtiny. Sú medzi nimi diela od raného stredoveku (resp. od obdobia prechodu od antiky k stredoveku) až diela z obdobia končiaceho toto obdobie (najnovšie napr. Pád Carihradu v roku 1435).

Obdobie neskorej antiky, alebo inak povedané prechod od antiky k stredoveku, je obdobím vo vývoji Rímskej ríše, keď dochádzalo k prevratným vojensko-politickým, sociálnym i hospodárskym udalostiam, v dôsledku ktorých sa menil starý antický svet na nový, stredoveký.

K týmto problémom sa už na konci antiky a v ranom stredoveku vyslovovali viacerí historici (Pavol Orosius, Gregor z Tours, Beda Ctihodný, Viktor z Vity). Medzi nich sa svojim významom zaraďuje aj Jordanes hlásiaci sa svojim pôvodom k jednému z národov, ktoré ovplyvňovali vývoj na sklonku rímskeho sveta. Hoci o jeho pôvode a živote sú mnohé pochybnosti, jeho dielo – Gótske dejiny a Rímske dejiny, patrí nie síce k najdôležitejším, ale určite k významným dielam neskoroantickej či ranostredovekej historiografie.

Už spomínaní Gregor z Tours, Beda Ctihodný a teraz aj Jordanes sú autori na pomezí oboch období, pričom každý sa venuje problematike prechodu medzi dvomi obdobiami z rôznych hľadísk. Otázka prekladu Jordanovho diela vyvoláva medzi odborníkmi v Čechách i na Slovensku občas diskusie, či má význam prekladať jeho dielo, keď je pomerne stručné a v tieni iných významnejších diel.

Keď Jordanes písal svoje Rímske dejiny a Gótske dejiny, vychádzal z diel svojich predchodcov, ktoré sa v niektorých prípadoch v pôvodnej podobe nezachovali, takže sa o nich dozvedáme práve z Jordanovho podania. Je to napr. rozsiahle dielo Cassiodora, nazývaného Senátor. Jeho Gótske dejiny by v pôvodnom znení určite znamenali prínos pre neskoroantickú/ranostredovekú historiografiu, ale prakticky sa z neho zachovali práve pasáže, ktoré spracoval Jordanes.

Jordanovo dielo má význam aj pre poznanie dejín rímskej historiografie. Ukazuje, ako neskorší autori pracovali s dielami svojich predchodcov, čo považovali za potrebné z ich diela zachovať, ktoré historické údaje pokladali za dôležité vo svojej dobe, prípadne aj pre záujemcov v neskoršom období.

A napokon jeho dielo má špecifický význam i pre poznanie samého Jordana, osobnosť gótskeho pôvodu (čo sám nezabudol vo svojom diele zdôrazniť), ktorá sa romanizovala a začlenila do neskoroantickej rímskej spoločnosti. Na jednej strane potreboval napísať dejiny svojho národa, na druhej chcel a zachoval stručný opis rímskych dejín (prakticky takmer v rozsahu štrnástich storočí), aby zdôraznil aj kontinuitu dvoch kultúr.

Pred Stanislavom Doležalom, ktorý pôsobí ako vysokoškolský pedagóg na Česko-budejovickej univerzite, stála veľká a neľahká úloha. V prvom rade to bol preklad obidvoch diel. Hoci to nie sú diela veľkého rozsahu, ich preloženie do moderného jazyka vyžadovalo namáhavú prácu, aby sa zachoval jednak charakter pôvodného diela (resp. pôvodných diel), jednak, aby čitateľ dostal pútavý a moderný preklad. Obidva preklady teda predstavujú jadro vydanej a recenzovanej práce.

Ak by prekladateľ zostal na tejto úrovni, čitateľ by – iste – dostal pútavý text, ale jeho čítanie by pre neho predstavovalo pravdepodobne len časť čitateľského zážitku. Chýbali by mu základné informácie o vzniku obidvoch diel, o osobnosti ich autora, ale aj o historických okolnostiach, o ktorých Jordanes písal, prípadne o okolnostiach, v ktorých jeho dielo vznikalo.

Z tohoto pohľadu potom preklad znamenal pre Stanislava Doležala len síce základnú, ale menej náročnú prácu. Toto tvrdenie sa ukazuje už pri čítaní „predhovoru“ k prekladu (s. 5-36). Ak chcel prekladateľ predstaviť antického/rano- stredovekého historika, narážal, a každý autor, ktorý by sa tejto problematike venoval, bude narážať na najzákladnejšie problémy – informácie o samotnom Jordanovi sú veľmi stručné, kontroverzné či úplne nedostačujúce. Okrem toho sa Stanislav Doležal vo svojom úvodnom texte venuje aj ďalším problémom, ktoré súvisia s osobnosťou Jordana a jeho dielami. Na základe jeho diela o gótskych dejinách sa pokúša rekonštruovať Cassiodorovo dielo a aspoň základný obsah, pretože napríklad nie je známy ani pôvodný názov tohto historického spisu.

Takisto na základe zložitej rekonštrukcie i ďalších odborníkov, sleduje, ktoré diela antickej historiografie – gréckej i rímskej – Jordanes používal, ako spájal informácie z rôznych zdrojov, čo z nich vynechal a čo potreboval zdôrazniť.

Stanislav Doležal sa v tejto časti svojej práce opieral o bohatú modernú historiografiu, počnúc dielom Theodora Mommsena, ktorý Jordanovo dielo vydal, a končiac historikmi najnovšieho obdobia, ktorí sa zaoberali nielen Jordanovým dielom, ale problémami tohto obdobia vôbec. O zložitosti problematiky a problémov, ktoré v úvode (ale i v ďalších častiach prekladu) riešil, svedčí rozsiahly súpis prameňov a použitej literatúry (päť strán súpisu prameňov a päť strán zoznamu odbornej literatúry).

Po preklade Gótskych dejín (s. 37-109) a Rímskych dejín (s. 111-191) nasleduje ďalšia dôležitá súčasť celého diela – poznámky k textu oboch diel. Ku Gótskym dejinám sú poznámky na s. 193-237) a k Rímskym dejinám na s. 238-283). Obidve časti poznámok sú dokonca rozsiahlejšie ako samotný text prekladu, hoci to na prvý pohľad tak nevyzerá. V skutočnosti sú ale poznámky písané menším fontom, takže sú dvakrát také rozsiahle ako preklad.

Podobne, ako v úvode, aj tu musel prekladateľ riešiť množstvo problémov. Za pomoci už staršej literatúry identifikoval texty starších historikov, ktoré Jordanes využíval, zisťoval, ako spájal často veľmi rozdielne texty a informácie z rôznych období, a napokon upozorňoval na chyby, ktoré vznikali práve pri spôsobe Jordanovej práce. Musíme si uvedomiť, že prameňmi k jeho dielu boli historické diela veľikánov rímskej historiografie (napr. Caesara, Tita Livia, Tacita), diela historikov z neskorého obdobia (Florus, Festus, Eutropius) či diela ranokresťanských autorov (Pavol Orosius, Hieronymos, už spomenutý Cassiodorus), ktorí tiež kompilovali svoje diela na základe diel iných historikov. Vzniklo tak mnohovrstvové historické dielo (myslíme tým Jordanovo), pri ktorého preklade bolo potrebné veľmi pozorne a minuciózne ukázať „šviky“, ktorými Jordanes spájal informácie z niekoľkostoročného rozsahu.

Pri Jordanovom spôsobe práce vznikalo, samozrejme, veľké množstvo chýb, chýbajúcich informácií, síce pre pôvodného čitateľa zrozumiteľných, ale pre súčasného záujemcu často nepochopiteľných informácií, preto je Doležalov poznámkový aparát taký rozsiahly a dôležitý. Ako pomôcku k prekladu autor spracoval menný a miestny register (s. 309-330), ktorý čitateľovi pomáha lepšie sa orientovať v prekladoch.

Ak si všimame konkrétny text Gótskych či Rímskych dejín, Jordanes sa pridržal antickej tézy, že dejiny majú nielen poučiť, ale aj zabaviť. Preto do svojho diela, resp. do hlavnej dejovej línie, vkladá množstvo geografických, etnických či kultúrnych alebo náboženských informácií a vysvetlení. Hlavnou dejovou líniou Gótskych dejín je opísať Gótov ako etnikum, ktoré sa už v dávnej minulosti dostávalo do určitých kontaktov s antickými

civilizáciami – nielen rímskou, ale aj gréckou, príp. s civilizáciami iných národov v severnej a východnej Európe. Sleduje historickú cestu Gótov z (čiastočne) mýtického ostrova Skandzia k Čiernemu moru a odtiaľ smerom na západ do Rímskej ríše pod tlakom kočovných Hunov. V centre jeho pozornosti sú predovšetkým vojenské stretnutia, bitky a bojiská, spôsob vedenia bojov. Góti nezískali nič „ľahko“, ale si svoju cestu k Rímu kliesnili mnohými bitkami. Jordanes aj na základe rôznych mýtov opisuje gótskych panovníkov, ich genealogickú líniu, činy slávne i menej slávne. Od 3./4. storočia sa gótske dejiny prelínajú s rímskymi dejinami, gótske osobnosti s osobnosťami rímskych cisárov. Zdalo by sa, že mnohé udalosti z gótskych dejín v Jordanovom podaní sú pre celkové dejiny Rímskej ríše a neskoršej západnej Európy epizodické, ale napr. pomerne podrobný opis bitky na Katalaunských poliach zachoval práve ako jediný Jordanes. Súpis účastníkov bitky na oboch stranách, priebeh boja a napokon jeho výsledok opísal v 38. – 42. kapitole svojho diela (v Doležalovom preklade na s. 81-87).

Už predtým, udalosti po roku 378 (bitka pri Hadrianopole), kde končí dielo „posledného antického historika“ Ammiana Marcellina, súvislý opis až do konca 5. storočia n. l. a začiatku 6. storočia zachoval takisto prakticky len Jordanes.

Svoje dielo Rímske dejiny začína Jordanes doslova od Adama. Spočiatku vo veľmi stručných odstavcoch sleduje vývoj ľudstva od mýtického Adama, pokračuje dejinami židovského národa, Peržanov, Egypťanov – helenistických Ptolemaiovcov až k počiatkom Ríma v osobách Romula a Rema. Od tohto momentu sa jeho opis rímskych dejín stáva bohatší, ale v porovnaní napr. s dielom Tita Livia či Tacita je to veľmi stručný záznam. Pozornosť venuje predovšetkým, a niekedy takmer výhradne, vojenským úspechom (neskôr i neúspechom) Rimanov v bojoch proti susedom v Itálii i mimo nej, dovoľávajúc sa v úvode rímskeho autora Jamblicha a zdôrazňujúc význam zbraní pri budovaní a rozširovaní svojej ríše. Vojenské konflikty sú hlavnou témou tak v období rímskej republiky, ako aj za cisárstva. Činnosť jednotlivých rímskych cisárov Jordanes redukuje prakticky len na vypočítavanie ich vojenských akcií – útočných vojen voči iným národom či občianskych vojen, neskôr zase obranných akcií, ktorými sa Rimania bránili pred novými prichádzajúcimi etnikami. Svoj výklad končí v polovici 6. storočia, keď mu rímske dejiny splývajú opäť s dejinami jeho národa – Gótmí. Zmienky o príchode Bulharov, Antov a Sklavínov do východnej časti bývalej mocnej ríše – Byzantskej ríše sú už len záverečnou bodkou za jeho dielom.

Stanislav Doležal svojím prekladom Jordanových historických diel, komentármi a vysvetlivkami priblížil českému i slovenskému čitateľovi zaujímavé obdobie dejín západnej Európy v prechodnom období od antiky k stredoveku so všetkými špecifickými rysmi tohoto obdobia. Už vo svojej predchádzajúcej práci (Interakce Gótů a římského impéria ve 3. – 5. století n. l. Karolinum, Praha 2008. 338 strán) ukázal, že svojím systematickým prístupom k problematike dokázal svoju kompetenciu vyjadrovať sa k závažným problémom tohto obdobia.

Pavol Valachovič

BIBLIOGRAFIA

VOJENSKÁ HISTÓRIA SLOVENSKA

Výberová bibliografia XIX. – 2011

BOŽENA ŠEĎOVÁ

DO ROKU 1526

Segeš, Vladimír - Šeďová, Božena: Pramene k vojenským dejinám Slovenska I/2. 1000 – 1387 / Mapy: Gurňák, Daniel; Synek, Jaroslav. Bratislava : Vojenský historický ústav, 2011. - 288 s., prehľady, pram. a lit., mp. a obr. príl. ISBN 978-83-89523-13-9

* * *

BARTL, Július: Vzbury v Budíne v rokoch 1438 a 1439. In: Historický zborník 21, č. 1 / Zost.: Bobák, Ján. Martin : Matica slovenská, 2011, s. 155-161.

ČAMBAL, Radoslav – KOVÁR, Branislav: Kelti, Germáni a Rimania. In: Historická revue.- Roč. 22, č. 12 (2011), s. 28-33 : fotogr.

ČEPELA, Vladimír: Ochranná zbroj trupu ťažkoodenca v 14. a na začiatku 15. storočia na území Slovenska. In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 3 (2011), s. 3-38 : obr.

SEGEŠ, Vladimír: Political and social developments in historic Hungary between the years 1301 and 1526 with regard to the territory of Slovakia. In: Šutaj, Štefan et al.: Key Issues of Slovak and Hungarian History (A View of Slovak Historians).- Prešov : HÚ SAV - Pro Historia - Universum-EU, 2011, s. 45-58.

SKOVAJSA, Miloslav: Habsburgovci a Osmani. Prvé vzájomné stretnutia – vzťah k Benátkam a uhorské mierové sprostredkovanie (1495 - 1519). In: Acta Historica Neosoliensia XIV.- Banská Bystrica : Katedra histórie FHV UMB, 2011, s. 6-28.

* * *

PROFANTOVÁ, Nad'a: Samova ríša : Príbeh kráľa – cudzinca, ktorý nebol nikdy porazený. In: Historická revue.- Roč. 22, č. 8 (2011), s. 6-10: obr.

ŠTEFANOVIČOVÁ, Tatiana: Veľká Morava. Vznik a vývoj. In: Historická revue.- Roč. 22, č. 8 (2011), s. 34-43 obr.

1526 – 1914

Rakúsko-Uhorsko : Habsburská ríša v rokoch 1867 – 1918 / Zost.: Gáspár, Zsuzsa. Bratislava : Slovart, spol. s r. o., 2011. - 271 s. : fotogr., reg., lit. ISBN 978-80-556-0350-6

* * *

AL SAHEB, Jan: Protihabsburské stavovské povstání Imricha Tökölyho v Uhrách a obrana moravsko-slezsko-uherské hranice. In: Slezský sborník.- Roč. 109, č. 3-4 (2011), s. 187-204.

ALBERTY, Július: Vojny Márie Terézie a Vyšná Pokoradz. In: Gemer-Malohont 6-7 (2011), s. 30-39.

BODNÁROVÁ, Katarína: Inštrukcia arcivojvodu Karola pre muštermajstra Františka z Gery a jeho pisára Jozefa Stützela z 10. októbra 1570. In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 1 (2011), s. 88-98.

BORITZKA, Jiří: Obležení Vídně roku 1685 a počátek ústupu Osmanů z Evropy. In: Historický obzor.- Roč. 22, č. 1-2 (2011), s. 2-23.

BREMM, Klaus-Jürgen: Militärstrategie und Eisenbahntransportplanung in Österreich-Ungarn 1870 – 1914. In: Österreichis-

- che Militärische Zeitschrift.- Roč. 49, č. 3 (2011), s. 326-333 : fotogr., mp.
- DANGL, Vojtech: Dôstojník, manželstvo a rodina v Uhorsku (1850 – 1914). In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 1 (2011), s. 3-32.
- HAIKO, Jozef: Dóm svätého Martina v Bratislave a kolegiátna kapitula v období Bethlenovho povstania (1619 - 1621). In: Bratislava XXIII. Zborník Múzea mesta Bratislavy.- Bratislava : Mestské múzeum v Bratislave, 2011, s. 91-104 : fotogr.
- JAVOR, Martin: Vojenské elity v slobodomurárskych lôžach 18. storočia. In: Historie a vojenství.- Roč. 60, č. 1 (2011), s. 69-74 : fotogr.
- KINCSES, Katalin Mária: Etnická a náboženská tolerancia. Ohlas Rákociho povstania v dielach Mateja Bela. In: Historický časopis.- Roč. 59, č. 2 (2011), s. 313-330.
- KOHÚTOVÁ, Mária: Významné roky v slovenských dejinách 1608 a 1708. In: Studia Historica Tyrnaviensia XIII.- Krakov - Trnava : Spolok Slovákov v Poľsku v spolupráci s FF TU, 2011, s. 296-315.
- LENGYELOVÁ, Tünde: Obraz Turkov – Osmanov a uhorská realita 16. a 17. storočia. In: Historie – otázky – problémy. Praha : FF Karlovy univerzity, 2011, s. 11-18.
- MARKUSOVÁ, Helena: Charakter osmanskej moci v Gemerskej stolici v 17. storočí . In: Historia nova. Štúdie k jubileu Pavla Jozefa Šafárika.- Roč. 2, č. 1 (2011), s. 21-38 [online] http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/ksd/HinoII-2011-1a.pdf
- MARKUSKOVÁ, Helena: Povinnosti obyvateľov Gemerskej stolice voči Osmanom v druhej polovici 17. storočia. In: Acta Historica Neosoliensia XIV.- Banská Bystrica : Katedra histórie FHV UMB, 2011, s. 29-57.
- ŠIMKO, Juraj: Výpravy slovenských dobrovoľníkov v revolučných rokoch 1848 – 1849. In: Vojenská osveta. Spoločenskovedné semináre.- č. 2 (2011), s. 34-51.
- ŠÍPOŠOVÁ, Katarína: Strelecký spolok v Bratislave. In: Bratislava XXIII. Zborník Múzea mesta Bratislavy.- Bratislava : Mestské múzeum v Bratislave, 2011, s. 63-90.
- VALLOVÁ, Viera: Talianske opevňovacie systémy 16. a 17. storočia na území južného Slovenska. In: Dejiny - internetový časopis Inštitútu histórie FF PU.- Roč. 6, č. 2 (2011), <http://dejiny.unipo.sk/>, s. 18-25.
- * * *
- BUKOVČANOVÁ, Elena: Úloha Bratislavy v napoleonských vojnách. In: Historická revue.- Roč. 22, č. 6 (2011), s. 24-29 : fotogr.
- LEIKERT, Jozef: Ján Francisci. In: Bojovník. Dvojtyždenník antifašistov.- Roč. 56, č. 7 (2011), s. 8 : fotogr.
- MUSIL, Miroslav: Skutočný príbeh grófa Beňovského. In: Historická revue.- Roč. 22, č. 1 (2011), s. 31-35 : fotogr.
- SEGEŠ, Vladimír: Karol Sentiváni : Udatný plukovník z Liptova. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 2 (2011), s. 27.
- SEGEŠ, Vladimír: Plukovník Ján Lipský. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 11 (2011), s. 27 : fotogr.
- SEGEŠ, Vladimír: Podmaršal Karol Hadik. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 10 (2011), s. 27 : obr.
- SEGEŠ, Vladimír: Zástavnik Ladislav Škul-téty-Gabriš. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 6 (2011), s. 27 : fotogr.
- 1914 – 1918**
- ĎURINA, Marián: Vraždenie Slovákov v Rakúsko-Uhorsku : O čom sa roky nehovorí! Bratislava : Eko-konzult, 2011. - 65 s. (reprint z r. 1918 vydaný Slovenskou ligou v Amerike) ISBN 978-80-8079-144-5
- HÁJKOVÁ, Dagmar: Naše česká věc. Češi v Americe za první světové války / Odp. red.: Schneider, Václav. Praha : Nakl. Lidové noviny, s.r.o., 2011. - 162 s. : obr., pram. a lit., reg. ISBN 978-80-7422-086-9
- PROKŠ, Petr: Habsburkové a velká válka 1914 - 1918 : První světová válka a rozpad Rakousko-Uhorska 1914 – 1918. Praha :

Naše vojsko, 2011. - 285 s. : fotogr., pram. a lit., reg. ISBN 978-80-206-1203-8

* * *

BŘACH, Radko: Z osobní korespondence generála Pellého. In: Historie a vojenství.- Roč. 59, č. 4 (2011), s. 81-93 : fotogr.

DUDEKOVÁ, Gabriela: Dvojsečná zbraň. Vojnové nadšenie, perzekúcie a problém lojality Slovákov v prvej svetovej vojne. In: Kapitoly z histórie stredoeurópskeho priestoru v 19. a 20. storočí. Pocta k 70-ročnému jubileu Dušana Kováča.- Bratislava : HÚ SAV, 2011, s. 243-268.

ŠIMKO, Juraj: Československé légie v priebehu prvej svetovej vojny. In: Vojenská osвета. Spoločenskovedné semináre, 2011, 1. časť, s. 40-63.

VÁCHA, Dalibor: Na rozviedkách. Čechoslováci na ruské frontě 1914 – 1917. In: Dějiny a současnost.- Roč. 33, č. 2 (2011), s. 21-24.

* * *

BLAHUŠ, Petr: Pomník legionářů na Sibíři. In: Střelecká revue.- Roč. 43, č. 3 (2011), s. 72-74 : fotogr.

ČAPLOVIČ, Miloslav: Plukovník Vladimír Svetožár Hurban. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 4 (2011), s. 27 : fotogr.

JAKL, Tomáš: V Čeljabinsku byl odhalen pomník padlým čs. legionářům. In: Historie a vojenství.- Roč. 60, č. 4 (2011), s. 127-128 : fotogr.

SANIN, Aleksej Vasiljevič: Učastije čechoslovackogo korpusa v belom terore. In: Vojenno-istoričeskij žurnal.- Roč. 72, č. 5 (2011), s. 25-27 : fotogr.

1918 – 1939

ARPÁŠ, Róbert: Autonómia: víťazstvo alebo prehra? Vyvrcholenie politického zápasu HSLS o autonómiu Slovenska. Bratislava : Veda, 2011. - 199 s. : fotogr., reg., pram. a lit., dok. ISBN 978-80-224-1190-5

DEJMEK Jindřich a kol.: Zrod nové Evropy. Versailles, St.-Germain, Trianon a dotváření

poválečného mírového systému / Ved. red.: Němeček, Jan. Praha : Historický ústav AV ČR, 2011, 517 s. ISBN 978-80-7286-188-0
HAMÁK, Bedřich – VONDROVSKÝ, Ivo: Mobilizovaná československá armáda 1938 (30. září 1938). 2. dopl. a uprav. vyd. Dvůr Králové nad Labem : Jan Škoda - Fortprint, 2011. - 207 s. : fotogr., tabl. ISBN 978-80-86011-44-8

HRONSKÝ, Marián: Trianon. Vznik hraníc Slovenska a problémy jeho bezpečnosti (1918 – 1920) / Zodp. red.: Borčín, Emil. Bratislava : Veda - Ústav politických vied SAV, 2011. - 985 s. : fotogr., mp., pram. a lit., reg. ISBN 978-80-224-1183-7

JUNEK, Václav: Druhá republika. Nultá hodina / Odp. red.: Krejčířík, Tomáš. Brno : Computer Press, a.s., 2011. - 223 s. : fotogr., chronolg., dok., reg., pram. a lit. ISBN 978-80-251-3723-9

KUČERA, Rudolf, přípr.: Muži října 1918 : Osudy aktérů vzniku Republiky československé. Praha : Masarykův ústav - Archiv AV ČR, 2011. - 203 s. Supplementum 1 (2011). ISSN 1803-9243

KVAČEK, Robert: Československý rok 1938 / Fotogr.: Heyduk, Miloš. 2. rozš. a aktualizované vyd. Děčín : Polart - Jaroslav Polák v spolup. s nakl. BVD, 2011. - 195 s. : fotogr. ISBN 978-80-87286-11-1

KVAČEK, Robert: Poslední den : Mnichov – Praha, konec září 1938 / Odp. red.: Martínek, Miloslav. Praha : Epocha, 2011. - 131 s. : fotogr. ISBN 978-80-7250-570-8, 978-80-7425-064-4

SVOBODA, Tomáš – LAKOSIL, Jan – ČERMÁK, Ladislav: Velká kniha o malých bunkrech. Československé lehké opevnění 1936 – 1938 / Odp. red.: Pazdera, David. Praha : Mladá fronta, 2011. - 335 s. : fotogr., nákr. ISBN 978-80-204-2422-8

BYSTRICKÝ, Valerián: Slovensko v politike Nemecka v rokoch 1918 – 1938. In: Kapitoly z histórie stredoeurópskeho priestoru v 19. a 20. storočí. Pocta k 70-ročnému ju-

bileu Dušana Kováča.- Bratislava : HÚ SAV, 2011, s. 306-322.

BYSTRICKÝ, Valerián: The military intervention of the central government in Slovakia, 9-11 March 1939. In: Historický časopis.- Roč. 59 (2011) Supplement, s. 77-110.

DUDEK, František: Neznámé oběti bojů o Slovensko z června 1919 : (Osudy a hroby českých obránců Banské Štiavnice a Zvolena (sonda do traumatu nejen soukromého). In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 3 (2011), s. 104-121 : obr.

GAREK, Martin: Hlinkova slovenská ľudová strana a jej vzťah k Poľsku v medzivojnovom období do leta 1938. In: Studia Historica Tyrnaviensia XI-XII.- Krakov - Trnava : Spolok Slovákov v Poľsku v spolupráci s FF TU, 2011, s. 400-418.

GNAZDOWSKI, Mateusz: Poľsko a improvizované východiská vojensko-politickej stratégie Slovenska v roku 1939. In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 2 (2011), s. 33-54.

JANEK, István: Maďarské snahy o získání Slovenska (Felvidéku) v roce 1938 / Z maď. přel.: Irmanová, Eva. In: Slovanský přehled.- Roč. 97, č. 3-4 (2011), s. 303-326.

KRATOCHVÍL, Viliam: Politika appeasementu ikonograficky a v kombinovaných textoch. „Prečo by sme mali zaujať postoj k niekomu, kto tlačí niekoho iného, keď je tak ďaleko“. In: Acta historica Posoniensia XV. Historické štúdie. K životnému jubileu Herty Tkadlečkovej / Eds.: Daniš, Miroslav – Nižňanský, Eduard. Bratislava : Stimul – centrum informatiky a vzdelávania FiF UK, 2011, s. 26-45.

KUKLÍK, Jan – NĚMEČEK, Jan: Sir Frederick Leith-Ross a jednání o pomnichovské půjčce Česko-Slovensku. In: Moderní dějiny. Časopis pro dějiny 19. a 20. století.- Roč. 19, č. 1 (2011), s. 123-156 : fotogr.

NOWINOWSKI, Sławomir M.: Politici, generálové a vyšší důstojníci meziválečné ČSR z pohledu polského vojenského atašé. In: Slovanský přehled.- Roč. 97, č. 3-4 (2011), s. 367-373.

PEJS, Oldřich: První měsíce slovenské útoční vozby (březen – srpen 1939). In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 4 (2011), s. 30-54.

PLACHÝ, Jiří: Hroby vojáků československé armády na území bývalé Podkarpatské Rusi. In: Historie a vojenství.- Roč. 59, č. 4 (2011), s. 46-56 : fotogr.

PLACHÝ, Jiří: Průběh zářijové mobilizace v roce 1938 na Podkarpatské Rusi. In: Historie a vojenství.- Roč. 60, č. 4 (2011), s. 24-28 : fotogr.

PODGORNÝ, Pavel: Česko-Slovensko a konec Malé dohody : K vývoji vztahů mezi Mnichovem a 15. březnem 1939. In: Studia politica Slovaca. Časopis pre politické vedy, najnovšie politické dejiny a medzinárodné vzťahy.- Roč. 4, č. 2 (2011), s. 69-84.

POVOLNÝ, Daniel: Zbrojovka Ing. F. Janeček v letech 1925 – 1938. In: České, slovenské a československé dějiny 20. století V.- Hradec Králové : Historický ústav FF Univerzity Hradec Králové, 2011, s. 165-170.

SKRAMOUŠSKÝ, Jan: Samonabíjecí pušky České zbrojovky. In: Historie a vojenství.- Roč. 60, č. 1 (2011), s. 75-93 : fotogr.

SOVIJ, Milan: Jugoslávské ohlasy na události v Československu v letech 1938 – 1939. In: České, slovenské a československé dějiny 20. století V.- Hradec Králové : Historický ústav FF Univerzity Hradec Králové, 2011, s. 93-103.

STRAKA, Karel: Vznik Skupiny 1 v květnu 1938 a její předchůdci v Čs. branné moci. In: Historie a vojenství.- Roč. 60, č. 3 (2011), s. 4-25 : fotogr.

STRAKA, Karel: Skupina 1, nestandardní vyšší jednotka zajištění hranic od jara do podzimu 1938. In: Historie a vojenství.- Roč. 60, č. 4 (2011), s. 4-22 : fotogr.

TOMÁŠEK, Dušan – TOMEŠ, Josef – VAŠEK, Richard: Zásutá svědectví o Mnichovu : Z událostí roku 1938 v nepublikovaných memoárech českých autorů. In: Český časopis historický.- Roč. 109, č. 1 (2011), s. 81-112 : fotogr.

VAŠŠ, Martin: Slovenská otázka v Československej republike (1918 – 1938). In: Moderní dějiny. Časopis pro dějiny 19. a 20. století.- Roč. 19, č. 2 (2011), s. 71-117.

VAŠŠ, Martin: Vyjadrenia členov poslaneckého klubu Hlinkovej slovenskej ľudovej strany k slovenskej otázke v rokoch 1930 – 1938. In: Historický zborník 22, č. 2. Martin : Matica slovenská, 2011, s. 66-75.

VAŠŠ, Martin: Vývoj Tisovej percepcie slovenskej otázky v rokoch 1920 – 1938. In: Historia nova. Štúdie k jubileu Pavla Jozefa Šafárika.- Roč. 2, č. 1 (2011), s. 59-73 [online] http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/ksd/HinoII-2011-1a.pdf

BLAHUŠ, Petr: Československé hroby na Podkarpatské Rusi. In: Sřecká revue.- Roč. 43, č. 8 (2011), s. 84-86 : fotogr.

BLAHUŠ, Petr: Zapomenutá válka o Podkarpatskou Rus. In: Sřecká revue.- Roč.43, č. 2 (2011), s. 47-57 : fotogr., mp.

BYSTRICKÝ, Valerián – ŠIMKOVÁ, Ľudmila: Bibliografia spomienok a denníkov na vývoj na Slovensku v rokoch 1918 – 1939. In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 1 (2011), s. 167-185.

ČAPLOVIČ, Miloslav: Plukovník in Memoriam Ľudovít Šimko. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 12 (2011), s. 27 : fotogr.

HOFERKA, Martin: Rabunk počas prevratu v roku 1918. In: Záhorie. Vlastivedný časopis.- Roč. 20, č. 4 (2011), s. 5-11 : obr.

MINÁR, Daniel P. – PEJS, Oldřich: Obrněné automobily Škoda PA-II : Vyřazení z československé armády. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 2, č. 9 (2011), s. 32-37 : fotogr.

PLACHÝ, Jiří: Nově dohledané hroby čs. vojáků padlých v letech 1938 – 1939. In: Historie a vojenství.- Roč. 60, č. 3 (2011), s. 124-125 : fotogr.

ŠVANDA, Petr: Čo v predošlých častiach

nebolo. Tragické havárie na Slovensku (1926 – 1938). In: Letectví + kosmonautika.- Roč. 87, č. 5 (2011), s. 77-79 : fotogr.

1939 – 1945

Areál piety na Háji : 50 rokov od otvorenia. Liptovský Mikuláš : Oblastný výbor SZPB v Lipt. Mikuláši - Literárnohistorické múzeum Janka Kráľa v Lipt. Mikuláši, 2011. - 54 s. : fotogr., zozn.

BAKA, Igor – CSÉFALVAY, František – KRALČÁK, Peter a kol.: Ferdinand Čatloš – vojak a politik (1895 – 1972). Bratislava : Pro Militaria Historica - Vojenský historický ústav, 2011. - 309 s. : pram. a lit., reg., obr. príl. ISBN 978-80-970768-0-1

BOHUŠ, Ondrej: Spomienky Hronsečanov na protifašistický odboj, SNP a oslobodenie. Banská Bystrica : Klub priateľov Múzea SNP, 2011. - 119 s. : fotogr. ISBN 978-80-89514-01-4

BYSTRICKÝ, Jozef a kol.: Od priesmyku Predeal po Kurovské sedlo : Boje vo Východných Karpatoch v roku 1944. Bratislava : Vojenský historický ústav, 2011. - 389 s. : fotogr., reg., pram. a lit. ISBN 978-80-89523-07-8

Obsah: Bystrický, Jozef: Boje vo Východných Karpatoch v roku 1944, s. 7-15; Bystrický, Jozef: Letné a jesenné ťaženie Červenej armády v roku 1944, s. 19-35; Krzak, Andrzej: Operacja Jassy – Kiszyniowska, s. 36-53; Cséfalvay, František: Predohra a priebeh Debrecínskej operácie, s. 54-66; Bystrický, Jozef: Východokarpatská operácia, s. 67-103; Aksamitowski, Andrzej: „Ordre de bataille“ jednotek Wehrmachtu i Armii czerwonej walczących w Karpatach w roku 1944. Charakterystiki dowódców, s. 104-122; Šumichrast, Peter: Činnosť sovietskeho letectva vo Východokarpatskej operácii, s. 123-141; Hofírek, Tomáš: Obranné boje nemeckého XXIV. tankového zboru v Karpatoch (september – október 1944), s. 142-174; Bystrický, Jozef: Vojnový denník 1. čs. armádneho zboru v ZSSR (4. septembra – 31. decembra 1944), s. 187-340.

- FRANCEV, Vladimír – KOŘÁN, František: Pz.Kpfw. 35(t) in Detail. WWII Czechoslovak Škoda LT-35 Light Tank in Wehrmacht Service / Photos: Boer, J. W; Vraný, Jiří; Trojánek, Karel; transl.: Velek, Martin. Praha : Rak, František Kořán, 2011. - 68 s. fotogr. ISBN 978-80-86416-77-9
- JAMBOR, Tomáš – BROJO, Petr: Československá samostatná obrněná brigáda 1940 - 1945 : Czechoslovak Independent Armoured Brigade Group : Fotoalbum 1940-1945 : Photoalbum 1940 - 1945. Praha : Vojenský historický ústav Praha - MO ČR-OKP MO, 2011. - 315 s. fotogr. ISBN 978-80-903945-7-5
- LIPTÁK, Ľubomír: 2217 dní. Slovenskovčase druhej svetovej vojny / Sprac.: Rybářová, Petra. Bratislava : Kalligram, 2011. - 382 s. ISBN 978-80-8010-557-1
- MARŠÁLEK, Zdenko – HOFMAN, Petr: Dunkerque 1944 – 1945 : Ztráty Československé samostatné obrněné brigády během operačního nasazení ve Francii. Praha : Lidové noviny, 2011. - 575 s. : fotogr., pram. a lit., reg. ISBN 978-80-7422-119-4
- NOVÁK, Jaroslav – VOTAVA, Jan: Přisolíme si : Vzpomínky válečného letce Jaroslava Nováka. Z deníků, nahrávek a osobních rozhovorů sepsal Jan Votava. Praha : Naše vojsko, 2011. - 334 s. : fotogr. ISBN 978-80-206-1238-0
- PALÁRIK, Miroslav: Zväz slovenských múzeí v období slovenského štátu 1939 – 1945. Nitra : Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa, 2011. - 198 s. : pram. a lit. ISBN 978-80-8094-993-8
- PETRUF, Pavol: Zahraničná politika Slovenskej republiky 1939 – 1945 : (Náčrt problematiky). Bratislava : Historický ústav SAV vo vyd. Prodama, 2011. - 328 s. : fotogr., pram. a lit., reg. ISBN 978-80-89396-15-3
- PLACHÝ, Jiří a kol.: Jmenný seznam příslušníků československé zahraniční armády na Západě : část I. A – K. Praha : Vojenský historický ústav Praha - MO ČR-OKP MO, 2011. - 266 s. : fotogr., zozn. ISBN 978-80-7278-561-2
- PLACHÝ, Jiří a kol.: Jmenný seznam příslušníků československé zahraniční armády na Západě : část II. L – Ž. Praha : Vojenský historický ústav Praha - MO ČR-OKP MO, 2011. - 272-527 s. : fotogr., zozn. ISBN 978-80-7278-561-2
- PLACHÝ, Jiří: Kříže a hvězdy od Dunkerque : Černá kniha Čs. samostatné obrněné brigády 1944 – 1945. Cheb : Svět křidel, 2011. - 530 s. : fotogr. ISBN 978-80-86808-95-6
- REJTHAR, Stanislav: Dobří vojáci padli... : Ze vzpomínek válečného pilota. 3. dopl. vyd. Praha : Volvox Globator, 2011. - 302 s. : fotogr., reg., lit. ISBN 978-80-7207-827-1
- RICHTER, Karel: Statečný život a smrt podplukovníka Sochora / Odp. red.: Tůmová, Marie. Praha : Nakl. MarieTum, 2011. - 230 s. ISBN 978-80-904263-5-1
- SIDOR, Karol: Vatikánsky denník I : (Od 17. júna 1939 do 11. júla 1940) / Zodp. red.: Poparová, Alžbeta. Bratislava : Ústav pamäti národa, 2011. - 535 s. : reg., obr. príl. ISBN 978-80-89335-42-8
- STEHLÍK, Eduard: Brigádní generál Josef Eret : „Hlediz a drž se každý šiku svého...“ Jindřichův Hradec : Městský úřad v Jindřichově Hradci, 2011. - 29 s. : fotogr. ISBN 978-80-904588-3-3
- TÓTH, Dezider, ed.: Generál Július Nosko : Príspevky z odborného seminára k 100. výročiu narodenia Júliusa Noska, Tisovec 6. júna 2007. Zborník Múzea Slovenského národného povstania. Banská Bystrica : Múzeum SNP, 2011. - 274 s. : fotogr., obr. príl., pram. a lit., bibliogr. ISBN 978-80-89514-04-5
- Obsah: Čaplovič, Miloslav: Július Nosko v službách československej brannej moci 1926 – 1939, s. 7-10; Bystrický, Jozef: Július Nosko v slovenskej armáde v rokoch 1939 – 1944, s. 11-30; Stanislav, Ján: Július Nosko ako náčelník generálneho štábu povstaleckej armády, s. 31-45; Uhrin, Marian:

Július Nosko v partizánskej vojne v slovenských horách, s. 46-51; Syrný, Marek: Osudy Júliusa Noska po druhej svetovej vojne, s. 52-65; Babušíková, Tatiana: Osobný fond Július Nosko (1907 – 1986) v Archíve Múzea SNP, s. 66-83; Baranová, Daniela: Generálmajor Július Nosko v trojrozmerných zbierkach Múzea SNP, s. 84-95; Pažurová, Helena: Východoslovenská armáda. Prípravy budovania obrany na severovýchodnom Slovensku (január – máj 1944), s. 96-160; Vaněk, Oldřich: Vznik a činnosť Štvrtej partizánskej brigády, s. 161-232; Povstalecký veliteľ, generál Július Nosko (8. 6. 1907 – 5. 9. 1986) v slovenskej historiografii (Personálna bibliografia), s. 251-274.

VANĚK, Oldřich: Štvrtá partizánska brigáda : História vzniku a činnosti. 2. opr. a dopl. vyd. Liptovský Mikuláš : OV SZPB v Lipt. Mikuláši, 2011. - 152 s. : dok., fotogr., pram. a lit.

Zápisy ze schůzí československé vlády v Londýně II. 1942 / Eds.: Němeček, Jan; Šťovíček, Ivan; Nováčková, Helena; Kuklík, Jan; Bílek, Jan. Praha : Masarykův ústav - Archiv AV ČR - Historický ústav AV ČR, 2011. - 849 s. : reg. ISBN 978-80-86495-71-2

ZUDOVÁ-LEŠKOVÁ, Zlatica: Zapomenutá elita : Českoslovenští vojenští diplomaté v letech 1938 – 1945. Praha : Mladá fronta - Historický ústav AV ČR, 2011. - 325 s. : pram. a lit., reg. ISBN 978-80-204-2165-4; 978-80-7286-195-8

* * *

BAKA, Igor: Slovak-hungarian Relations in the years 1938 – 1945. In: Šutaj, Štefan et al.: Key Issues of Slovak and Hungarian History (A View of Slovak Historians).- Prešov : HÚ SAV - Pro Historia - Universum-EU, 2011, s. 213-226.

BYSTRICKÝ, Jozef: Aká bola slovenská armáda pred a počas ťaženia proti Poľsku? In: Wojna 1939 roku na Podkarpaciu / Red.: Korzeniowski, Paweł - Olejko, Andrzej. Rzeszów : Zakład Historii Wojskowości -

Instytut Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2011, s. 41-69.

FIAMOVÁ, Martina: Arizácia pozemkového vlastníctva Židov na Slovensku : Legislatívny a inštitucionálny základ pozemkovej reformy na židovských nehnuteľnostiach v rokoch 1939 – 1945. In: Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 7, č. 1 (2011), s. 20-28.

FIAMOVÁ, Martina: Koncentračné stredisko Bratislava-Patrónka. In: Fenomén Bratislava. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislava 21. - 22. septembra 2010. Bratislava : Ústav pamäti národa, 2011, s. 230-250.

GEBHART, Jan: Obrana národa (druhá garnitura) a ÚVOD. In: Psáno do oblak. Sborník k nedožitým sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka.- Praha : Univerzita Karlova - Karolinum, 2011, s. 77-86.

HALMOVÁ, Lucia: Nacistické represálie na Hornej Nitre. In: České, slovenské a československé dějiny 20. století VI.- Hradec Králové : Historický ústav FF Univerzity Hradec Králové, 2011, s. 61-68.

HLAVIENKA, Lubomír – JIRÁSEK, Zdeněk: Pracovní útvary slovenské armády na území Slovenského štátu od vypuknutí SNP do konce roku 1944. In: Acta Historica Neosoliensia XIV. Banská Bystrica : Katedra histórie FHV UMB, 2011, s. 105-127.

HLAVINKA, Ján: Korupcia v procese arizácie podnikového majetku. In: Forum historiae. Časopis pre históriu a príbuzné spoločenské vedy [online]. Korupcia.- Roč. 5, č. 2 (2011), s. 113-134, http://www.forum-historiae.sk/FH2_2011/texty_2_2011/hlavinka.pdf

HRUBOŇ, Anton: Hospodárske fungovanie a logistické zabezpečenie jednotiek Hlinkovej gardy po vypuknutí povstania (september 1944 – apríl 1945). In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 3 (2011), s. 157-168.

JARINKOVIČ, Martin: Slovensko-juhoslovenské hospodárske a obchodné kontakty

- v rokoch 1939 – 1941. In: Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 7, č. 4 (2011), s. 4-17 : fotogr.
- JASĚEK, Peter: Propaganda a vstup Slovenskej republiky do vojny proti Sovietskemu zväzu. In: <http://www.druhasvetova.sk/view.php?cislocclanku=2011070003>.- 25. 7. 2011, 3 s.
- JASĚEK, Peter: Slovenská spoločnosť a vypuknutie vojny so Sovietskym zväzom. In: <http://www.druhasvetova.sk/view.php?cislocclanku=2011070002>.- 25. 7. 2011, 3 s.
- KAMENEC, Ivan: Fenomén korupcie v procese tzv. riešenia „židovskej otázky“ na Slovensku v rokoch 1938 – 1945. In: Forum historiae. Časopis pre históriu a príbuzné spoločenské vedy [online]. Korupcia.- Roč. 5, č. 2 (2011), s. 96-112, http://www.forum-historiae.sk/FH2_2011/texty_2_2011/kamenec.pdf
- KAMENEC, Ivan: Od Kultúrnej rady po Lomnický manifest (Poznámky k niektorým javom kultúrneho života na Slovensku v roku 1940). In: Kapitoly z histórie stredoeurópskeho priestoru v 19. a 20. storočí. Pocta k 70-ročnému jubileu Dušana Kováča.- Bratislava : HÚ SAV, 2011, s. 355-370.
- KAMENEC, Ivan: Zápisnica z porady župných a okresných veliteľov Hlinkových gárd v Ružomberku 19. mája 1940. In: Acta historica Posoniensia XV. Historické štúdie. K životnému jubileu Herty Tkadlečkovej / Eds.: Daniš, Miroslav – Nižňanský, Eduard.- Bratislava : Stimul - centrum informatiky a vzdelávania FiF UK, 2011, s. 11-25.
- KÁRPÁTY, Vojtech: Hlinkova dopravná garda. In: Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 7, č. 2 (2011), s. 4-15 : fotogr.
- KOPECKÝ, Milan – HOFÍREK, Tomáš: Obrnené svazky a jednotky v bojoch o mesto Dukla 8. – 20. září 1944 : I. časť. In: Historie a vojenství.- Roč. 60, č. 4 (2011), s. 29-41 : fotogr.
- KUDRNA, Ladislav: Zpráva divizního generála Ing. Aloise Vicherka o událostech od československé mobilizace do 4. března 1941 : Neznámý archivní dokument ve světle faktů. In: Securitas Imperii 18.- Praha : Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, s. 70-143.
- MAGDOLENOVÁ, Anna: Slovenská kultúra v rokoch 1939 – 1945. In: Historický zborník 22, č. 2.- Martin : Matica slovenská, 2011, s. 131-141.
- MAREK, Jindřich: Radiostanice Vladislav v marném boji o Podkarpatskou Rus. In: Historie a vojenství.- Roč. 60, č. 4 (2011), s. 54-70 : fotogr.
- MAREK, Jindřich: Vojenský a zpravodajský štáb ÚRO v květnu 1945. In: Historie a vojenství.- Roč. 60, č. 2 (2011), s. 76-90 : fotogr.
- MARJINA, Valentina V.: Slovensko (1939 – 1945) v dokumentoch ruských archívov. In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 3 (2011), s. 142-156.
- MARŠÁLEK, Zdenko: Vojáci v moci politiků: Československá armáda na jaře 1945. In: Kokoška, Stanislav: Nultá hodina? Československo na jaře 1945 ve strategických souvislostech.- Praha : Euroslavica - ÚSD AV ČR, 2011, s. 56-89.
- MEDVECKÝ, Matej: Strana a jej Bezpečnosť. In: Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 6, č. 4 (2011), s. 59-65
- MIČIANIK, Pavel: Denník zo zajatia v Nemecku 1945 – Mikuláš Mózer. In: Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 7, č. 2 (2011), s. 69-86 : fotogr.
- MIČIANIK, Pavel – MIČIANIKOVÁ, Mária: Zápisník zo zajatia (november 1944). Štefan Marinčák. In: Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 7, č. 1 (2011), s. 66-74 : fotogr.
- MICHÁLEK, Slavomír: Československá informačná služba v USA. In: Acta historica Posoniensia XV. Historické štúdie. K

- životnému jubileu Herty Tkadlečkovej / Eds.: Daniš, Miroslav – Nižňanský, Eduard. Bratislava : Stimul – centrum informatiky a vzdelávania FiF UK, 2011, s. 46-57.
- MITÁČ, Ján: Spomienky na maďarskú okupáciu. In: Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 7, č. 2 (2011), s. 90-95 : fotogr.
- MITÁČ, Ján: Šikanovanie slovenských príslušníkov Levente v Sobranciach v roku 1942. In: Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 6, č. 4 (2011), s. 50-58 : fotogr.
- NĚMEČEK, Jan: Reality a iluze Benešovy ruské politiky v letech 1939 – 1945. In: Psáno do oblak. Sborník k nedožitým sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka.- Praha : Univerzita Karlova - Karolinum, 2011, s. 93-100.
- PALÁRIK, Miroslav: Osudy pamiatok pochádzajúcich zo židovského majetku za druhej svetovej vojny. In: Historický časopis.- Roč. 59, č. 3 (2011), s. 515-534.
- PAŽUROVÁ, Helena: Vojensko-partizánske jednotky utvorené z príslušníkov východoslovenskej armády. Brigáda Kriváň : II. časť. In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 2 (2011), s. 55-71.
- PEJS, Oldřich: Slovenská diplomacia a valeční zajatci slovenské národnosti (1939 – 1942). In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 3 (2011), s. 122-141.
- PETRANSKÝ, Ivan A.: Jehovovi svedkovia v Slovenskej republike (1939 – 1945). In: České, slovenské a československé dějiny 20. století V.- Hradec Králové : Historický ústav FF Univerzity Hradec Králové, 2011, s. 185-194.
- PETRUF, Pavol: Politické a hospodárske vzťahy medzi Slovenskom a Fínskom v rokoch druhej svetovej vojny na stránkach novin Slovák. In: Studia Historica Tyrnaviensia XI-XII.- Krakov - Trnava : Spolok Slovákov v Poľsku v spolupráci s FF TU, 2011, s. 419-455.
- PRIŠEGEM, Ján: Zápis o prechode vojen-
ského frontu cez obec Makov v roku 1945. In: Terra Kisucensis IV. Turzovka : Terra Kisucensis o.z., 2011, s. 145-151.
- RAJLICH, Jiří: Mrtví z La Targette : Českoslovenští letci padlí, zahynulí a zemřelí ve Francii v letech 1939 – 1940. In: Historie a vojenství.- Roč. 60, č. 1 (2011), s. 24-53 : fotogr.
- RAJLICH, Jiří: Mrtví z La Targette : Českoslovenští letci padlí, zahynulí a zemřelí ve Francii v letech 1939 – 1940. II. část – dokončení. In: Historie a vojenství.- Roč. 60, č. 2 (2011), s. 51-70 : fotogr.
- RYCHLÍK, Jan: Situace v Protektorátu Čechy a Morava v roce 1939 a na počátku roku 1940 ve zprávách Generálního konzulátu Slovenské republiky v Praze. In: Český časopis historický.- Roč. 109, č. 4 (2011), s. 716-738.
- SEGEŠ, Vladimír: Militärische Aufstände der Slowaken. Ziele und Möglichkeiten einer kleinen Nation. In: Insurgency and Counterinsurgency: Irregular Warfare from 1800 to the Present. XXXVI International Congress of Military History Amsterdam, 29 August - 3 September 2010. Hague : Netherlands Institute of Military History, 2011, s. 323-332.
- SOVIJ, Milan: Jugoslávie jako tranzitní země československé emigrace v letech 1939 – 1940. In: České, slovenské a československé dějiny 20. století VI.- Hradec Králové : Historický ústav FF Univerzity Hradec Králové, 2011, s. 21-32.
- ŠIMKO, Juraj: Slovenské letectvo v druhej svetovej vojne. In: Vojenská osveta. Spoločenskovedné semináre.- č. 2 (2011), s. 75-92.
- VRZGULOVÁ, Monika: Holokaust v životných príbehoch žien. In: Dudeková, G. a kol.: Na ceste k modernej žene. Kapitoly z dejín rodových vzťahov na Slovensku.- Bratislava : Veda, 2011, s. 403-423.
- ZAVACKÁ, Katarína: Zásahy štátu do slobody vyznania na Slovensku po 14. marci

1939. In: Acta historica Posoniensia XV. Historické štúdie. K životnému jubileu Herety Tkadlečkovej / Eds.: Daniš, Miroslav - Nižňanský, Eduard. Bratislava : Stimul - centrum informatiky a vzdelávania FiF UK, 2011, s. 142-153.

* * *

BAKA, Igor: Major in memoriam Karol Repašský. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 3 (2011), s. 27 : fotogr.

BYSTRICKÝ, Jozef: SNP – súčasť európskeho ozbrojeného hnutia odporu. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 7-8 (2011), s. 48-49 : fotogr.

ČAPLOVIČ, Miloslav: Poručík Miroslav Iringh (pseudonym „Stanko“). In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 7-8 (2011), s. 27 : fotogr.

DOLINAY, Ján: Zbrane v SNP. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 7-8 (2011), s. 22-23 : fotogr.

Ďurčanský od roku 1937 spolupracoval s nacistickou kontrarozvedkou /TASR/. In: Bojovník. Dvojtyždenník antifašistov.- Roč. 56, č. 7 (2011), s. 1-2 : fotogr.

HOLIČKA, Ján: Fašistické represálie v Šípkove v novembri 1944 varujú. In: Bojovník. Dvojtyždenník antifašistov.- Roč. 56, č. 25 (2011), s. 10 : fotogr.

HOMIŠAN, Václav: Spomienka na partizána. In: Ročenka odbojárov 2012.- Bratislava : SZPB, 2011, s. 82 : fotogr. [Košč Andrej]

HRIVNÁK, Benjamín: Partizánsky oddiel „Za Ideál“ pod velením Štefana Čuvalu. In: Bojovník. Dvojtyždenník antifašistov.- Roč. 56, č. 26 (2011), s. 15 : fotogr.

JAŠEK, Peter: Generál Augustín Malár. Generál Jozef Turanec. Major Eugen Budinský. Plukovník Rudolf Pilfousek. Generál Štefan Jurech. Stotník Ján Nálepka. Plukovník Pavol Kuna. Plukovník Karol Pekník. Major Július Nosko. In: Historická revue.- Roč. 22, č. 9 (2011), s. 11, 20, 22, 24, 40, 43, 52, 53, 54 : fotogr.

KAJABOVÁ, Oľga: Fašistická zlovôľa bru-

tálne siahla na životy obyvateľov Šípkova. In: Ročenka odbojárov 2012.- Bratislava : SZPB, 2011, s. 89-90 [Strážovské vrchy]

KAMENEC, Ivan: Fenomén holokaustu – historický či morálny problém? In: Historická revue.- Roč. 22, č. 5 (2011), s. 28-35 : fotogr.

KATREBOVÁ-BLEHOVÁ, Beáta: Jozef Tiso v kremsmünsterskom exile: Z denníka priora Richarda Rankla. In: Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 7, č. 2 (2011), s. 50-54 : fotogr.

KLUBERT, Tomáš: Chronológia k udalostiam SNP. In: Historická revue.- Roč. 22, č. 9 (2011), s. 51-57 : fotogr.

KLUBERT, Tomáš: Záver vojny a prechod frontu cez Slovensko. In: Historická revue.- Roč. 22, č. 9 (2011), s. 46-50 : fotogr.

KOBELA, Adolf: Padlí slovenskí vojaci na východnom fronte ostali zabudnutí. In: Bojovník. Dvojtyždenník antifašistov.- Roč. 56, č. 9 (2011), s. 4.

KOVÁČIK, Milan: Náš najstarší odbojár – priamy účastník. In: Bojovník. Dvojtyždenník antifašistov.- Roč. 56, č. 15 (2011), s. 9 : fotogr. [Kováč Tibor]

KUČEK, Martin: Svedectvo jedného života. In: Ročenka odbojárov 2012.- Bratislava : SZPB, 2011, s. 88 : fotogr. [Rjabik Michal]

LACKO, Martin: Slováci na talianskom fronte (1943 – 1945). In: Historická revue.- Roč. 22, č. 9 (2011), s. 32-36 : fotogr.

LACKO, Martin: Slovenská armáda a ťaženie proti Poľsku v roku 1939. In: Historická revue.- Roč. 22, č. 9 (2011), s. 6-11 : fotogr.

LIBA, Mirko: Fronták od L. Mikuláša. In: Bojovník. Dvojtyždenník antifašistov.- Roč. 56, č. 25 (2011), s. 9 : fotogr. [Ilečko Michal]

MÁČE, Jan: Počátky budování československé armády ve Velké Británii : Československá armáda 1939 – 1945, část 37. In: ATM.- Roč. 43, č. 2 (2011), s. 91-93 : fotogr.

MÁČE, Jan: Stíhači v bitvě o Británii 1 – 4

- : Československá armáda 1939 – 1945, časť 38 – 41. In: ATM.- Roč. 43, č. 3 - 6 (2011), s. 91-93, 87-89, 87-8, 89-91 : fotogr.
- MÁČE, Jan: U polských perutí 1 – 3 : Československá armáda 1939 – 1945. Časť 48 – 50. In: ATM.- Roč. 10, č. 1 - 3 (2012), s. 83-85, 79-81, 83-85 : fotogr.
- MARCIŠ, Pavol: Vyznamenania a odznaky slovenskej armády 1939 – 1944. In: Historická revue.- Roč. 22, č. 9 (2011), s. 76-77 : fotogr.
- MAREK, Vladimír: Tobručke krysy po-česku. In: A-report.- Roč. 22, č. 11 (2011), s. 38-39 : fotogr.
- MASKALÍK, Alex: Adolf Weinhold (1903 – 1944). In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 5 (2011), s. 27 : fotogr.
- MASKALÍK, Alex: Ing. Andrej Búrik (1913 – 1989). In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 9 (2011), s. 27 : fotogr.
- MASKALÍK, Alex: Z núdze cnosť? Slováci a čs. východný odboj. In: Historická revue.- Roč. 22, č. 9 (2011), s. 38-45 : fotogr.
- MIČIANIK, Pavel: Ťaženie slovenskej armády proti Sovietskemu zväzu. In: Historická revue.- Roč. 22, č. 9 (2011), s. 18-27 : fotogr.
- MIKUNDA, Vladimír: O bojovom pilotovi, ktorý sa v povstaní premenil na pešiaka. In: Ročenka odbojárrov 2012.- Bratislava : SZPB, 2011, s. 84-85 : fotogr. [Šramko Ludovít]
- MITÁČ, Ján: Slováci v Maďarskej kráľovskej armáde. In: Historická revue.- Roč. 22, č. 9 (2011), s. 28-31 : fotogr.
- ONDRUŠ, František: Vzácny človek Jozef Bireš. In: Bojovník. Dvojtyždenník antifasistov.- Roč. 56, č. 6 (2011), s. 9 : fotogr.
- SOKOLOVIČ, Peter: Karol Fraňo, veliteľ trnavskej posádky v čase odchodu do povstania. In: Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 7, č. 4 (2011), s. 78-89 : fotogr.
- STRENG, Mikuláš – KOSA, Vladimír: Osudy plukovníka Jána Bačíka. In: Ročenka odbojárrov 2012.- Bratislava : SZPB, 2011, s. 81.
- STOPKA, Gustáv: Dospievajúci bojovník (Spomienky partizána Štefana Absolona). In: Bojovník. Dvojtyždenník antifasistov.- Roč. 56, č. 18 (2011), s. 12 : fotogr.
- ŠIMO, Ivan: Pamiatke partizána Milana Marečka. In: Bojovník. Dvojtyždenník antifasistov.- Roč. 56, č. 7 (2011), s. 10
- ŠPITÁLSKÝ, Jaroslav: Improvizované pancéřové vlaky Slovenského národného povstání. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 2, č. 8 (2011), s. 28-35 : fotogr.
- ŠPITÁLSKÝ, Jaroslav: Průzkumný tank Škoda T-15. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 2, č. 10 (2011), s. 42-45 : fotogr.
- ŠUMICHRAS, Peter: Genmjr. v.v. Vladimír Příkryl. In: Obrana.- Roč. 19, č. 1 (2011), s. 27 : fotogr.
- ŠUMICHRAS, Peter: Vylodenie spojeneckých vojsk v Normandii. In: Bojovník. Dvojtyždenník antifasistov.- Roč. 56, č. 14 (2011), s. 1 a 3 : fotogr.
- ŠUTARÍKOVÁ, Zuzana: Československí letci v službách Royal Air Force. In: Historická revue.- Roč. 22, č. 9 (2011), s. 12-16 : fotogr.
- UHRIN, Marián: Stredné tanky slovenskej armády 1939 – 1945. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 2, č. 11 (2011), s. 14-21 : fotogr.
- UHRIN, Marián: Tanky Škoda LT-35 v Slovenskom národnom povstaní. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 2, č. 7 (2011), s. 16-21 : fotogr.
- VITKO, Pavol: Gustáv Bado: Veterán, ktorý neprehovoril. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 10 (2011), s. 42 : fotogr.
- VITKO, Pavol: Posledná partizánska zima. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 3 (2011), s. 42-43 : fotogr. [Fraňo Vladimír]

VITKO, Pavol: Poručík Wasserberger, veterán od Dunkerque. In: Obrana.- Roč. 19, č. 1 (2011), s. 40-41 : fotogr.

VITKO, Pavol: Povstalec a prvý veliteľ Dukly. In: Ročenka odbojárov 2012.- Bratislava : SZPB, 2011, s. 86 : fotogr. [Gibala Imrich]

ŽIAK, Jozef: Miesto Argentíny vojna. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 9 (2011), s. 33 : fotogr. [Malaya František]

ŽIAK, Jozef: Najstarší slovenský generál. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 5 (2011), s. 9 : fotogr. [Strcula Ján]

ŽIAK, Jozef: Slovensko v roku 1941. In: Ročenka odbojárov 2012.- Bratislava : SZPB, 2011, s. 76.

1945 – 1993

ADAMÍKOVÁ, Pavlína: História vojenského vysokoškolského vzdelávania v Liptove. Lipt. Mikuláš : Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika, 2011. - 64 s. : fotogr.

BORTLOVÁ, Hana: Československo a Kuba v letech 1959 – 1962. Praha : Univerzita Karlova - Filozofická fakulta, 2011. - 188 s. : fotogr., pram. a lit. ISBN 978-80-7308-357-1

ČERMÁK, Vladimír: Operace srpen 1968 : O „PSYOPu“, československé společnosti, problémech sovětského vládnutí a o mnoha dalších faktorech událostí roku 1968. Praha : Naše vojsko, 2011. - 249 s. : fotogr., pram. a lit., chronol., reg. ISBN 978-80-206-1226-7

DUBÁNEK, Martin: Od bodáku po tryskáče : Nedokončené československé zbrojní projekty 1945 – 1955 / Odp. red.: Pazdera, David. Praha : Mladá fronta, 2011. - 315 s. : fotogr., nákr., tabl., pram. a lit. ISBN 978-80-242-3064-1

DÚBRAVČÍK, Jan: Su-7 v československém letectvu 1964 - 1990 : The Su-7 in the Czechoslovakia Air Force 1964 – 1990 : 2. díl / Přel. do angl.: Leckie, Ina. Nevojice : Jakab Publishing, s.r.o., 2011. - 104 s. : fotogr., nákr., lit. ISBN 978-80-87350-07-2

FOJTÍK, Jakub: Víceúčelový vrtulník Mi-4 : Mi-4 Multipurpose Helicopter / Do angl. přel.: Smržová, Lucie; výkresy: Fojtík, Jakub; kresby: Válka, Zbyněk. Nevojice : Jiří Jakab, 2011. - 80 s. : fotogr. ISBN 978-80-87350-06-5

HRBEK, Jaroslav a kol.: Nultá hodina? Československo na jaře 1945 ve strategických souvislostech. Další autori: Němeček, Jan; Kokoška, Stanislav; Maršálek, Zdenko; Hofman, Petr; Smetana, Vít. Praha : Nadační fond angažovaných nestraníků v nakl. Euroslavica - Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2011. - 255 s. : fotogr., dok., reg. ISBN 978-80-85494-92-1

KAPLAN, Karel: Alexej Čepička : Dobová dramata komunistické moci / Odp. red.: Mlejnek, Vít. Brno : Barrister & Principal, 2011. - 227 s. : reg. ISBN 978-80-87474-22-8

KRAJŇÁK, Ondrej, scenár a réžia: Prežili sme GULAG. Bratislava : Ústav pamäti národa, 2011. - 1 DVD, 45 min.

PAZDERKA, Josef, ed.: Invaze 1968. Ruský pohled. Praha : Ústav pro studium totalitních režimů - Torst, 2011. - 270 s. : fotogr., reg. ISBN 978-80-87211-49-6, 978-80-7215-414-2

PEJČOCH, Ivo: Protikomunistické puče : Historie pokusů o vojenské svržení komunistického režimu v Československu 1948 – 1958 / Z odp. red.: Moucha, Arnošt. Cheb : Svět křídel, 2011. - 198 s. : fotogr., lit., reg. ISBN 978-80-86808-92-5

PEJČOCH, Ivo: Vojáci na popravišti : Vojenské osoby, popravené v Československu z politických důvodů v letech 1949 – 1966 a z kriminálních příčin v letech 1951 - 1984 / Odp. red.: Moucha, Arnošt. Cheb : Svět křídel, 2011. - 405 s. : fotogr., reg., lit. ISBN 978-80-87567-01-2

ŠPAČEK, Jaroslav: Jedenapadesátý aneb historie 51. vrtulníkového pluku vesele i vážně / Odp. red.: Moucha, Arnošt. 2. dopl. vyd. Cheb : Svět křídel, 2011. - 247 s. : fotogr., zozn. ISBN 978-80-86808-99-4

* * *

BÍLEK, Jiří: Finanční situace vojáků z povolání a v základní službě v letech 1945 – 1955. In: Historie a vojenství.- Roč. 60, č. 2 (2011), s. 22-50 : fotogr., tabl.

BÍLÝ, Matěj: Novotného vedení a pokus o reformu Varšavské smlouvy v 60. letech. In: České, slovenské a československé dějiny 20. století VI.- Hradec Králové : Historický ústav FF Univerzity Hradec Králové, 2011, s. 127-136.

BÍLÝ, Matěj: Počátky pokusu o reformu Varšavské smlouvy v šedesátých letech 20. století. In: Dvacáté století : The Twentieth Century.- Roč. 3, č. 1 (2011), s. 159-171.

BORTLOVÁ, Hana: Spolupráce tajných služeb Kuby a Československa v prvních letech kubánské revoluce (1959 – 1962). In: Dvacáté století : The Twentieth Century.- Roč. 3, č. 1 (2011), s. 13-30.

BUČKA, Peter: Kniektorýmaspektomarmádenjtelovýchovy a športu v rokoch 1945–1948. In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 1 (2011), s. 55-66.

BUČKA, Peter: Vojenská telovýchova a šport v rokoch 1949 – 1955. In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 4 (2011), s. 55-64 : tabl.

CVRČEK, Lukáš: Oběti potlačení protiokupačních protestů v Praze v srpnu 1969. In: České, slovenské a československé dějiny 20. století V.- Hradec Králové : Historický ústav FF Univerzity Hradec Králové, 2011, s. 125-135.

DUBÁNEK, Martin: Osudy hlídkové lodě „PM“ (Původně „President Masaryk“) v letech 1947 – 1954. In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 3 (2011), s. 169-183 : fotogr.

GREGOR, Michal: Josef Pavel a jeho pád. In: Paměť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 6, č. 4 (2011), s. 82-86.

HABRNÁLOVÁ, Lenka: Akce Březen : Rekonstrukce plánů na vojenský převrat s důrazem na roli špkt. Karla Martínka. In: Vysokoškolači o totalitě 2011. Sborník oceněných

studentských prací.- Praha : Ústav pro studium totalitních režimů, s. 71-96 : fotogr.

HANZLÍK, František: Proč byl odvolán gen. Ludvík Svoboda z funkce ministra národní obrany v dubnu 1950? In: Od svobody k nesvobodě 1945 - 1956.- Praha : Vojenský historický ústav - MO ČR-OKP MO, 2011, s. 148-161.

HLAVÁČEK, Jiří: Sloužili jsme vlasti. Pražské jaro a normalizace u 28. stíhacího bombardovacího leteckého pluku ve vzpomínkách pamětníků. In: Historie a vojenství.- Roč. 59, č. 4 (2011), s. 25-37 : fotogr.

KISTER, Richard: Zbrojný priemysel na Slovensku v druhej polovici 50. rokov 20. storočia. In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 2 (2011), s. 138-150.

KOPECKÝ, Lukáš: František Machník – život agrárního politika a ministra národní obrany. In: Vysokoškolači o totalitě 2011. Sborník oceněných studentských prací.- Praha : Ústav pro studium totalitních režimů, s. 225-251.

KUDRNA, Ladislav: Propagandistické využití bojového nasazení Čechoslováků v Indočině. In: Od svobody k nesvobodě 1945 – 1956.- Praha : Vojenský historický ústav - MO ČR-OKP MO, 2011, s. 184-195.

LÁNÍK, Jaroslav: Druhá Berlínská krize a reakce ČSLA na výstavbu berlínské zdi. 1. část. In: Historie a vojenství.- Roč. 60, č. 2 (2011), s. 91-104 : fotogr.

LÁNÍK, Jaroslav: Druhá Berlínská krize a reakce ČSLA na výstavbu berlínské zdi. 2. část. In: Historie a vojenství.- Roč. 60, č. 3 (2011), s. 69-81 : fotogr.

MASKALÍK, Alex: Podklad pre akčný program MNO z roku 1968 o národnostnej otázke. In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 4 (2011), s. 108-138 : tabl.

MASKALÍK, Alex: Veliteľský zbor československej armády v boji proti „banderovcom“ vo svetle archívnych dokumentov Vojenského historického archívu Bratislava. In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 1 (2011),

s. 99-125.

PALIVODOVÁ, Eva: Propaganda a indoktrinace v Pohraniční stráž 1948 – 1956. In: České, slovenské a československé dějiny 20. století VI.- Hradec Králové : Historický ústav FF Univerzity Hradec Králové, 2011, s. 77-83.

PEJČOCH, Ivo: Vojenské osoby usmrcené při pokusu o přechod státní hranice v období 1948 – 1989. In: Historie a vojenství.- Roč. 60, č. 3 (2011), s. 47-64 : fotogr.

PEJČOCH, Ivo: Výcvik příslušníků brigády Hagana v Československu. In: Historie a vojenství.- Roč. 60, č. 2 (2011), s. 4-21 : fotogr., tabl.

PODOLEC, Ondrej: K retribučním súdnym procesom s poslancami Snemu Slovenskej republiky. In: České, slovenské a československé dějiny 20. století V.- Hradec Králové : Historický ústav FF Univerzity Hradec Králové, 2011, s. 105-115.

PURDEK, Imrich: Československý protichemický praporek vo vojne v Perzskom zálive 1990 – 1991. In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 4 (2011), s. 139-164 : tabl., mapy

ROKOSKÝ, Jaroslav: Amnestie 1960. In: Paměť a dějiny.- Roč. 5, č. 1 (2011), s. 36-54 : fotogr.

SIVOŠ, Jerguš: Jozef Vavro. In: Paměť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 7, č. 3 (2011), s. 89-96 : fotogr.

SIVOŠ, Jerguš: Příprava nariadenia Slovenskej národnej rady o zriadení pracovných táborov na Slovensku v roku 1945. In: Paměť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 6, č. 4 (2011), s. 40-49.

SOKOLOVIČ, Peter: Úloha slovenskej tlače v politickom boji na pozadí procesu s Jozefom Tisom. In: Paměť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 7, č. 3 (2011), s. 4-21.

ŠMIDRKAL, Václav: ČSLA jako subjekt a objekt speciální propagandy v 60. letech 20. století. In: Historie a vojenství.- Roč. 60, č. 4 (2011), s. 85-96 : fotogr.

ŠMIGEL, Michal: K bezpečnostným a politicko-spoločenským aspektom prienikov banderovcov (UPA) na územie Československa (1945 - 1947). In: Od svobody k nesvobodě 1945 – 1956.- Praha : Vojenský historický ústav - MO ČR-OKP MO, 2011, s. 78-93.

ŠMIGEL, Michal: Protižidovské výtržnosti v Bratislave v rokoch 1946 a 1948 (v kontexte povojnových prejavov antisemitizmu na Slovensku). In: Fenomén Bratislava. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislava 21. - 22. septembra 2010.- Bratislava : Ústav pamäti národa, 2011, s. 251-273.

ŠTAIGL, Jan: Ludové milície na Slovensku od konca 60. rokov do pádu komunistického režimu v roku 1989. In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 4 (2011), s. 79-107 : tabl., grafy

ŠTAIGL, Jan: Spolupráca vojenských jednotiek ČSR, Poľska a ZSSR v akciách proti UPA na východnom Slovensku v rokoch 1945 – 1947. In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 2 (2011), s. 72-101.

ŠTEFANSKÝ, Michal: Niektoré problémy zbrojnej výroby v Československu v rokoch 1955 – 1962. In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 4 (2011), s. 65-78.

TOMEK, Prokop: Ochrana státní hranice a Pohraniční stráž. In: Historie a vojenství.- Roč. 60, č. 3 (2011), s. 26-39 : fotogr.

VYHLÍDAL, Milan: Československo-egyptská spolupráce v oblasti vojenského školství v letech 1956 – 1960 : Činnost skupiny prof. Farlíka a počátek Military Technical College v Káhiře. In: Historie a vojenství.- Roč. 60, č. 4 (2011), s. 71-84 : fotogr.

ŽÁČEK, Pavel: Vojenské zpravodajství z Libye a terorismus : Rezidentura Ropa v materiálech Hlavní správy vojenské kontrarozvědky. In: Paměť a dějiny.- Roč. 5, č. 3 (2011), s. 74-86 : fotogr.

* * *

BYSTRICKÝ, Jozef: Vojna sa mala začať 1. júla 1945. In: Bojovník. Dvojtyždenník anti-fašistov.- Roč. 56, č. 24 (2011), príl. Revue

antifašistov, roč. 1, č. 4, s. 1-4.

DUBÁNEK, Martin: Cvičný bombardér LA 58. ATM.- Roč. 43, č. 3 (2011), s. 7679 : fotogr.

DUBÁNEK, Martin: Minový ukladač poloautomatický MUP. In: ATM.- Roč. 43, č. 2 (2011), s. 76-79 : fotogr.

DUBÁNEK, Martin: Návrh průzkumného vozidla ČSLA z roku 1955. In: ATM.- Roč. 43, č. 10 (2011), s. 76-78 : fotogr.,

DUBÁNEK, Martin: Odminovací zařízení URAGAN aneb T-34/85 s proudovými motory. In: ATM.- Roč. 43, č. 5 (2011), s. 76-79 : fotogr.

DUBÁNEK, Martin: 122 mm horská houfnice D 12. In: ATM.- Roč. 43, č. 12 (2011), s. 74-75 : fotogr.

DUBÁNEK, Martin: Úkol výsun. Zkoušky raketového odminovače ROD TN v letech 1961 – 1963. In: ATM.- Roč. 43, č. 4 (2011), s. 68-71 : fotogr.

DUBÁNEK, Martin: Úkol Táhlo-B : Mechanický odminovač-vyorávač (MOV). In: ATM.- Roč. 9, č. 9 (2011), s. 84-87 : fotogr.

DUBÁNEK, Martin: Univerzální minový ukladač UMU. In: ATM + Vojenský profesionál.- Roč. 43, č. 1 (2011), s. 84-85 : fotogr.

DUBÁNEK, Martin: Zkoušky kořistních německých 7.5 cm L.G. 40 a 10,5 cm L.G. 42 v Československu. In: ATM.- Roč. 43, č. 7 (2011), s. 76-78 : fotogr.

DUFEK, Jiří: Z Prešova do Holešova [7. výsadkový pluk zvláštního určení, Holešov]. In: Letectví + kosmonautika.- Roč. 87, č. 8 (2011), s. 68-72 : fotogr.

GABČO, Martin: Samohybné súlodie. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 12 (2011), s. 26 : fotogr.

IRRA, Miroslav: Unikáty čs. vojenského letectva Focke-Achgelis Fa 223 (VR-3). In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 2, č. 8 (2011), s. 18-27 : fotogr.

KADLEC, Peter: Rádiová Tatra. In: Obra-

na. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 6 (2011), s. 26 : fotogr.

KLUBERT, Tomáš: Politické pozadie a bezpečnostné aspekty procesu s Dr. Jozefom Tisom a spol. In: Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 7, č. 1 (2011), s. 29-45 : fotogr.

KOLLER, Martin: Il-28. In: A-report. Čtrnáctideník Ministerstva obrany ČR.- Roč. 22, č. 12 (2011), s. 43-44 : fotogr.

KOLLER, Martin: Univerzální kulomet vzor 59. In: A-report.- Roč. 22, č. 11 (2011), s. 45-46 : fotogr.

MÁČE, Jan: Československé letectvo po roce 1945 : 60: „Spárky“ - Migy 21U a US; 61: Průzkumné Migy 21R; 62: Stíhací Migy 21M. In: ATM + Vojenský profesionál.- Roč. 43, č. 1 - 3 (2011), s. 76-78, 88-90, 88-90 : fotogr.

PŘIBYL, Petr: MiG-23UB ve službách československého a českého vojenského letectva. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 2, č. 9 (2011), s. 24-31 : fotogr.

RAJLICH, Jiří: Žižkovský Spitfire. In: Historie a vojenství.- Roč. 59, č. 4 (2011), s. 38-45 : fotogr.

OD ROKU 1993

GYÜRÖSI, Miroslav – STOLÁR, Michal – VANGA, Milan: Vrtulníky Mi-24 na Slovensku : Mi-24 Helicopters in Slovakia. Bratislava : Magnet Press Slovakia, 2011. - 191 s. : fotogr., tabl. ISBN 978-80-89169-21-4

MAŘÍK, Kamil: Doktríny mocností a nejdůležitějších aliancí na počátku 21. století : Konference pod záštitou místopředsedy Senátu Parlamentu ČR Zdeňka Škromacha 12. dubna 2011. Praha : Professional Publishing, 2011. - 179 s. ISBN 978-80-7431-054-6

NEČAS, Pavel – IVANČÍK, Radoslav: Globalizácia, obrana a bezpečnosť : Vysokoskolská učebnica. Liptovský Mikuláš : Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika, 2011. - 189 s. : lit., reg. ISBN 978-80-8040-425-3

* * *

BLAŽEK, Vladimír – KELEMEN, Miroslav: Obrana a krízový manažment vo verejnej správe. In: Policajná teória a prax. Časopis Akadémie PZ v Bratislave.- Roč. 19, č. 1 (2011), s. 24-50.

BUZALKA, Ján – BLAŽEK, Vladimír: Metodologické a metodické východiská analýzy vnútorného ohrozenia bezpečnosti Slovenskej republiky. In: Policajná teória a prax. Časopis Akadémie PZ v Bratislave.- Roč. 19, č. 3 (2011), s. 22-45.

EICHLER, Jan: Formování bezpečnostní kultury Evropské unie : (Evropská bezpečnostní strategie 2003). In: Vojenské rozhledy. Teoretický časopis Armády ČR.- Roč. 20 /52/, č. 4 (2011), s. 22-36.

IVANČÍK, Radoslav – NEČAS, Pavel: Obranné výdavky Ozbrojených síl SR v rámci modelov 2010 a 2015 – plány a realita. In: Politické vedy.- Roč. 14, č. 1 (2011), s. 110-125.

JUKL, Marek: Hlavní zásady mezinárodního humanitárního práva. In: Vojenské rozhledy. Teoretický časopis Armády ČR.- Roč. 20 /52/, č. 4 (2011), s. 178-184.

LAŠČEK, Ladislav – FLACHBART, Alojz: Příprava jednotek Ozbrojených sil SR pro operace mezinárodního krizového managementu v kontextu lisabonské strategie NATO. In: Vojenské rozhledy. Teoretický časopis Armády ČR.- Roč. 20 /52/, č. 3 (2011), s. 103-110.

NIŽŇANSKÝ, Jaroslav: Ziskavanie poznatkov a využívanie skúseností (Lessons Learned - LL) v OS SR. In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 2 (2011), s. 151-158.

RYP, Petr – BIELENÝ, Robert: Velení a řízení jako důležitá součást vojenské vědy. In: Vojenské rozhledy. Teoretický časopis Armády ČR.- Roč. 20 /52/, č. 3 (2011), s. 29-33.

SALAGANIČ, Ján: Ozbrojené sily a národný krízový manažment. In: Vojenské reflexie. Vedecko-odborný časopis.- Roč. 6, č. 1

(2011), s. 62-72 : fotogr.

* * *

CICKO, Viktor, fotogr.: Afganistan: november – december 2010. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 1 (2011), s. 12-15 fotografií

DOLINAY, Ján: Odstreľovačské pušky naše a od susedov. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 6 (2011), s. 18-21 : fotogr.

DOLINAY, Ján: Samohybné delá naše a od susedov. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 10 (2011), s. 20-23 : fotogr.

DOLINAY, Ján: Samopaly naše a od susedov. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 4 (2011), s. 22-23 : fotogr.

DOLINAY, Ján: Tanky naše a od susedov. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 9 (2011), s. 20-23 : fotogr.

GREGUŠ, Ivan: Zvyšovanie kvality vystrojenia vojakov. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 9 (2011), s. 38-39 : obr.

IVANČÍK, Radoslav: Obrana a verejný sektor v zmenenom bezpečnostnom prostredí. In: Vojenská osveta. Spoločenskovedné semináre, 2011, 1. časť, s. 3-19

KMENT, Roman: Tatry zo sedmičkového radu / Fotogr.: Géci, Peter. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 2 (2011), s. 22-23 : fotogr.

KOSTREC, Bohumil – NIŽŇANSKÝ, Jaroslav: Vojenské doktríny v OS SR. In: Obrana.- Roč. 19, č. 1 (2011), s. 38-39.

POVOLNÝ, Daniel: Eduard Vorobjov: „Silové řešení problému zanechalo určitý tíživý dojem“. In: Historie a vojenství.- Roč. 60, č. 4 (2011), s. 123-124 : fotogr.

ŠVANTNER, Pavol: Ochrana kultúrneho dedičstva v prípade ozbrojeného konfliktu. In: Vojenská osveta. Spoločenskovedné semináre, 2011, 1. časť, s. 64-76.

VANGA, Milan: Afganský zápisník : Vitajte v slovenskom tábore; Augustové postrehy; Naši vojaci sú v bojovej línii; Slováci ovládli základňu v Uruzgane. In: Obrana. Mesač-

ník MO SR.- Roč. 19, č. 7-12 (2011), s. 16, 10, 14, 14, 12-15 : fotogr.

ŽIAK, Jozef: Tradícia pokračuje v Prešove. In: ATM + Vojenský profesionál.- Roč.43, č. 1 (2011), s. 90-91 : fotogr. [vzdušný výcvik]

PRÁCE PRESAHUJÚCE VYMEDZENÉ CHRONOLOGICKÉ OBDOBIA

BLACKAH, Paul – LOWE, Malcolm V.: Messerschmitt Bf 109. Všetchny verze od roku 1935 : Technické detaily, pilotování a údržba legendární jednomístné stíhačky / Z angl. přel.: Ferkl, Martin; odp. red.: Kučera, Jiří. Praha : Grada Publishing, a.s., 2011. - 164 s. : fotogr., nákr., reg. ISBN 978-80-247-3522-1

HÁBL, Vlastimil, libreto a scenár: Pevní vo vernosti. História trenčianskeho 71. pešieho „Drotárskeho“ pluku. Výtvarno-techn. riešenie: Hollý, Marek. Trenčín 2011. - 46 s. : fotogr.

HAJKO, Jozef: Odsúdení na dohodu : Spoločné tisícročie Slovákov a Maďarov. Bratislava : Slovart, spol. s r. o., 2011. - 455 s. : mp., lit., reg. ISBN 978-80-556-0332-2

HALLON, Ľudovít – SABOL, Miroslav – FALISOVÁ, Anna: Vojnové škody a rekonštrukcia Slovenska 1944 – 1948 (Hospodárstvo, infraštruktúra, zdravotníctvo). Bratislava : Historický ústav SAV v Prodanma, spol. s r.o., 2011. - 276 s. : pram. a lit., fotogr., reg. ISBN 978-80-89396-14-6

HANZLÍK, František: Bez milosti a slito vání. B. Reicin – fanatik rudého teroru. Praha : Ostrov, 2011. - 351 s. : fotogr., pram. a lit. ISBN 978-80-86289-72-4

HOLEC, Roman: Dejiny plné dynamitu. Bratislavský chemický koncern Dynamit Nobel na križovatkách novodobých dejín (1873 - 1960). Bratislava : Kalligram, 2011. - 168 s. : fotogr. a lit., reg. ISBN 978-80-8101-508-3

CHORVÁT, Peter: Kapitoly z dejín československých opevnení na Slovensku. Zohor

: Virvar v spolupr. s VHÚ, 2011. - 151 s. : fotogr., nákr., pram. a lit., reg. ISBN 978-80-970513-3-4

JELÍNEK, J. A. - GUBIČ, O. - KLIŽAN, E.: Jedno storočie v Prievidzi (Dejiny židovstva na Hornej Nitre). Prievidza : VI. n. v spolupr. s Ústavom pamäti národa, 2011. - 142 s. : fotogr., reg. ISBN 978-80-970790-4-8

JUŠČÁK, Peter: Odvlečení : Osudy občanov Československa odvedených do pracovných táborov GULAG v ZSSR. Bratislava : Kalligram, 2011. - 383 s. : fotogr., reg. ISBN 978-80-8101-511-3

KLIMENT, Charles K.: Mittlerer Schützenpanzerwagen Sd.Kfz. 251 : Německý obrněný polopásový transportér Sd.Kfz. 251. German half-tracked armored personnel Carrier Sd.Kfz. 251. Obrněný transportér Tatra OT-810. Armored personnel carrier Tatra OT-810. Nevojice : Jakab Publishing, s.r.o., 2011. - 120 s. : fotogr., lit. ISBN 978-80-87350-08-9

KORBEL, Samuel Karol: Pamäti / Zodp. red.: Poparová, Alžbeta. Bratislava : Ústav pamäti národa, 2011. - 223 s. : fotogr., reg. ISBN 978-80-89335-47-3

KOUTEK, Ondřej: Prokop Drtina : Osud československého demokrata / Odp. red.: Outrata, Filip. Praha : Ústav pro studium totalitních režimů - Vyšehrad, 2011. - 432 s. : fotogr., pram. a lit., reg. ISBN 978-80-87211-50-2, 978-80-7429-069-5

KRÁL, Pavel: Židia v Bytči / Prel. a jaz. úprava: Čobánová, Silvia. 1. slov. vyd. (preklad 3. dopln. čes. vyd.). Praha – Bratislava : vl. nákl. s prispěním nadácie Ezra, 2011. - 167 s. : fotogr., zozn., dok. ISBN 978-80-254-9278-9

KREISINGER, Pavel: Brigádní generál Josef Bartík : Zpravodajský důstojník a účastník prvního i druhého československého odboje / Odp. red.: Šanca, Ondřej. Praha : Ústav pro studium totalitních režimů, 2011. - 187 s. : fotogr., dok., reg., pram. a lit. ISBN 978-80-87211-55-7

KRIČEVSKÝ, Michal Izaj: Příběhy mého života / Odp. red.: Lenk, Ladislav. Praha : Československá obec legionářská, 2011. - 102 s. : fotogr. [spomienky vojnové a povojnové]

MARTÍNEK, Milan: 120 let zkušebny zbraní a střeliva v Praze 1891 – 2011 : 120 Years of Proof House in Prague / Do angl. přel.: Habersberger, Jiří. Praha : Naše vojsko, 2011. - 141 s. : fotogr. ISBN 978-80-206-1200-7

MITÁČ, Ján, zost.: Juh Slovenska po Viedenskej arbitráži 1938 – 1945 : Zborník z vedeckej konferencie Šurany 22. - 23. marca 2011. Bratislava : Ústav pamäti národa, 2011. - 291 s. ISBN 978-80-89335-45-9

Obsah: Hetényi, Martin: Podmienky života obyvateľstva slovensko-maďarského pohraničia, s. 9-23; Vrábek, Ferdinand: Náprava „krívd“ z Trianonu? Niekoľko epizód z obsadzovania južného Slovenska maďarským vojskom v novembri 1938, s. 24-50; Jablonický, Viliam: Represie na nemaďarskom obyvateľstve na okupovanom južnom Slovensku po roku 1938 a ich odraz v spoločenskom a kultúrnom vedomí, s. 51-73; Janek, István: Maďarské a slovenské revizionistické snahy a bilaterálne vzťahy v rokoch 1939 - 1940, s. 74-108; Pehr, András: Vídeňská arbitráž a její ohlas ve společnosti pohledem nejen českého tisku, s. 109-117; Becker, András: Britský pohľad na Prvú viedenskú arbitráž, s. 118-135; Mitáč, Ján: Krvavý incident v Šuranoch na Vianoce 1938 v spomienkach obyvateľov mesta Šurany, s. 136-148; Sokolovič, Peter: Evakuácia úradov z územia odstúpeného Maďarsku na príklade Trnavského umiestňovacieho okresu, s. 149-161; Fiamová, Martina: Ilegálne prechody židovského obyvateľstva cez slovensko-maďarskú hranicu v rokoch 1942 - 1944, s. 162-172; Buda, František: Osudy Židov z Tvrdošoviec po Viedenskej arbitráži v horthyovskom Maďarsku, s. 173-199; Lacko, Martin: Maďarský vpád na Slovensko v marci 1939 a jeho ohlas, s. 200-216; Sabol, Miroslav: Dopad Viedenskej arbitráže na poľnohospodárstvo, priemysel a infraštruktúru

na južnom Slovensku, s. 217-232; Hallon, Ludovít: Peňažníctvo na južnom Slovensku po zmene hraníc v roku 1938, s. 233-248; Mičko, Peter: Následky Viedenskej arbitráže na činnosť Továrne na papier, účastinná spoločnosť Slavošovce, s. 249-261; Šnicer, Igor: Ukrajinská historiografia o maďarskej okupácii Zakarpatskej Ukrajiny a štátoprávnom postavení podkarpatského územia v rokoch 1939 - 1944, s. 262-272; Sergienko, Tatjana: Zakarpatsko v medziach Maďarska: etnopolitický faktor (1939 - 1944), s. 273-286.

PEKÁR, Martin et al.: Ethnic Minorities in Slovakia in the Years 1918 – 1945 : Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovienensis. Monographia 131 (AFPh UP 325/406) / Transl.: Franko, Štefan, Prešov : Universum-EU, 2011. - 195 s. : tabl., pram. a lit. ISBN 978-80-555-0442-1

RICHTER, Karel – CÍLEK, Roman: Hrdinové Československa ve smrti dvou světových válek : Rok 1914 – 1945. Praha : Naše vojsko, 2011. - 405 s. : fotogr. ISBN 978-80-206-1220-5

STRAKA, Karel: Francie a Československo 1914 – 1945 : La France et la Tchécoslovaquie 1914 – 1945 : France and Czechoslovakia 1914 – 1945 : Léta nadějí, zkázy a bojů na společných frontách : Les années d'espoir, de destruction et de combats communs : Years of hope, destruction and joint fighting. Praha : Vojenský historický ústav Praha - MO ČR-OKP, 2011. - 275 s. fotogr. ISBN 978-80-7278-558-2

* * *

CHORVÁT, Peter: Dejiny slovenskej vojenskej terminológie. In: Vojenská história. - Roč. 15, č. 1 (2011), s. 33-54.

MARŠÁLEK, Zdenko: S modrou krví v republikánské armádě. Aristokraté v československém vojsku 1918 – 1945. In: Šlechta střední Evropy v konfrontaci s totalitními režimy 20. století : Der Adel Mitteleuropas in Konfrontation mit den totalitären Regimen des 20. Jahrhunderts. - Praha : Ústav pro studium totalitních režimů, 2011,

s. 131-146.

NIŽŇANSKÝ, Jaroslav: K vývinu slovenskej vojenskej terminológie. In: Vojenská história.- Roč. 15, č. 1 (2011), s. 126-132.

VITÁKOVÁ, Alena: K problematice postavení žen ve společnosti: přítomnost žen v 1. čs. arm. sboru v SSSR a v řecké partyzánské armádě ELAS/DSE. In: České, slovenské a československé dějiny 20. století V.- Hradec Králové : Historický ústav FF Univerzity Hradec Králové, 2011, s. 195-207.

* * *

BUČKA, Peter: Armádní športovci v histórii hokeja. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 5 (2011), s. 42-43 : fotogr.

BUČKA, Peter: Na ceste k zlatej ére vodného slalomu. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 7-8 (2011), s. 60-61 : fotogr.

DOLINAY, Ján: Guľomety naše a od susedov. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 7-8 (2011), s. 18-19 : fotogr.

DOLINAY, Ján: OT a BVP naše a od susedov. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 11 (2011), s. 20-23 : fotogr.

DUBÁNEK, Martin: Vojenský technický ústav. In: Sťahlecká revue.- Roč. 43, č. 11 (2011), s. 79-81 : fotogr.

KLOKOČNÍK, Radovan: Prílba Berndorf v Československu. In: Sťahlecká revue.- Roč. 43, č. 3 (2011), s. 70-71 : fotogr.

KLOKOČNÍK, Radovan: Prílba M17–Sohlberg v Československu. In: Sťahlecká revue.- Roč. 43, č. 6 (2011), s. 78-79 : fotogr.

MAREK, Vladimír: Od holí až po hvězdičky. In: A-report. Čtrnáctideník Ministerstva obrany ČR.- Roč. 22, č. 2 (2011), s. 42-43 : fotogr.

PAULIAK, Ervín: O historickom vedomí. In: Bojovník. Dvojtyždenník antifašistov.- Roč. 56, č. 4 (2011), s. 4

ŠNÍDL, Vladimír: Zabudnuté vojenské misie. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 9 (2011), s. 24-25 [1930 – 1989]

TURZA, Peter: Mostný tank z Martina. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 10

(2011), s. 26 : fotogr.

VRÁBEL, Ferdinand: Pripomína bojové tradície Slovákov a Čechov : Pred 90. rokmi vznikla Československá obec legionárska (ČsOL). In: Národní osvobození.- Roč. 89, č. 3 (2011), s. 8 : fotogr.

ARCHÍVNICTVO A MÚZEJNÍCTVO

BURIAN, Michal: Prototyp SKOT-IV ve sbírkách VHÚ Praha. In: Historie a vojenství.- Roč. 59, č. 4 (2011), s. 96-101 : fotogr.

GABČO, Martin: Užitočný pomocník. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 9 (2011), s. 26 : fotogr. [kolesový dozer DO-K-M]

HABÁŇ, Pavel: Historické zbrane ako predmet zberateľstva. In: Pamiatky a múzea.- Roč. 60, č. 2 (2011), s. 37-41 : fotogr.

HORNÁČEK, Drahomír: Nemecká hůfnica. In: Obrana.- Roč. 19, č. 1 (2011), s. 26 : fotogr.

HORNÁČEK, Drahomír: Oblíbený guľomet. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 3 (2011), s. 26 : fotogr.

MIHÁLIK, Miroslav: Lietajúca „ležiaca ryba“. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 4 (2011), s. 26 : fotogr. [MiG-21]

ŠČASNOVIČ, Anton: Cisternová tatrovka. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 11 (2011), s. 26 : fotogr.

ŠČASNOVIČ, Anton: Rýchly nákladný valník. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 5 (2011), s. 26 : fotogr. [Praga]

TURZA, Peter: Úspešný raketomet. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 19, č. 2 (2011), s. 26 : fotogr.

Zoznam excerpovaných časopisov a periodických zborníkov vydaných v roku 2011

A-report. Čtrnáctideník Ministerstva obrany ČR. ISSN 1211-801X

Acta historica Neosoliensia. Vedecký časopis pre historické vedy. ISSN 1336-9148

Acta historica Posoniensia. Katedra všeobecných dejín FiF UK. ISBN 978-80-7165-

852-8

Annales historici Presovienses. Ročenka Inštitútu histórie FiF PU. ISSN 1336-7528

Army History. The Professional Bulletin of Army History. ISSN 1546-5350

ATM. ATM+Informační příloha MO ČR a AČR. ATM+Informační příloha MO SR a OS SR. ISSN 1802-4823

Bibliographie internationale d'histoire militaire. ISSN 0378-7869

Bojovník. Dvojtyždenník antifašistov. ISSN 03223-2018

Bratislava. Zborník Múzea mesta Bratislavy. ISSN 0524-2428, ISBN978-80969864-6-0

Časopis Národného múzea – řada historická. ISSN 1214-0627

České, slovenské a československé dějiny 20. století. ISBN 978-80-7405-103-6

Český časopis historický. ISSN 0862-6111

Dejiny – internetový časopis (Inštitút histórie FF PU) <http://dejiny.unipo.sk/>

Dějiny a současnost. Kulturně-historická revue. ISSN 0418-5129

Dvacáté století : The Twentieth Century. ISSN 1803-750X

Forum historiae. Časopis pre históriu a príbuzné spoločenské vedy [online]. (HÚ SAV) http://www.forumhistoriae.sk/FH2_2011/texty_2_2011/

Hadtörténelmi Közlemények. ISSN 0017-6540

História – maď. ISSN 01392409

Historická revue. Vedecko-populárny časopis o dejinách spoločnosti. ISSN 1335-6550

Historický časopis Historického ústavu SAV. ISSN 0018-2575

Historický obzor. Časopis pro výuku dějepisu a popularizaci historie. ISSN 1210-6097

Historický zborník. Zborník Slovenského historického ústavu MS. ISSN 1335-8723-19

Historie a vojenství. Časopis Vojenského historického ústavu. ISSN 0018-2583

Hobby historie – osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století. ISSN 1804-2228

Letectví + kosmonautika. Český a slovenský populárně-odborný časopis. ISSN 0024-1156

Militärgeschichte. Zeitschrift für historische Bildung. ISSN 0940-4163

Militärgeschichtliche Zeitschrift. ISSN 2193-2336

Moderní dějiny. Časopis pro dějiny 19. a 20. století. ISSN 1210-6860

Múzeum. Metodický, študijný a informačný recenzovaný časopis pre zamestnancov múzeí a galérií. ISSN 0027-5263

Národní osvobození. Čtrnáctideník Českého svazu bojovníků za svobodu a Československé obce legionářské. ISSN 0231-8161

Obrana. Vojenský mesačník MO SR. ISSN 1336-1910

Österreichische Militärische Zeitschrift. ISSN 0048-1440

Paměť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche. ISSN 1336-6297

Pamiętki a muzea. Revue pre kultúrne dedičstvo. ISSN 1335-4353

Politické vedy. Časopis pre politológiu, najnovšie dejiny, medzinárodné vzťahy. ISSN 1335-2741

Policajná teória a prax. Časopis Akadémie PZ v Bratislave. ISSN 1335-1370

Przegląd Historyczno-wojskowy. ISSN 1640-6281

REVI – dvouměsíčník o letadlech a letcích. ISSN 1211-0744

Securitas imperii. ISSN 1804-1612

Slezský sborník. ISSN 0037-6833

Slovenský prehľad. Review for Central, Eastern and Southeastern European History. ISSN 0037-6922

Slovenská archeológia. ISSN 1335-0102

Slovenská archivistika. ISSN 0231-6722

Soudobé dějiny. ISSN 1210-7050

Střední Evropa. Revue pro středoevropskou politiku a kulturu. ISSN 0862-091 X

Střelecká revue. ISSN 0322-7650

Studia historica Nitriensia. ISSN 1338-7219

Studia historica Tyrnaviensia XIII. Historiae vestigia sequentes. ISBN 978-83-7490-439-1

Studia politica Slovaca. Časopis pre politické vedy, najnovšie politické dejiny a medzinárodné vzťahy. ISSN 1337-8163

Századok. A magyar történelmi társulat folyó-

óirata. ISSN 0039-8098

Terra Kisucensis. ISBN 978-80-969922-3-2

Vojenno-istoričeskij žurnal. ISSN 0321-0626

Vojenská história. Časopis pre vojenskú históriu, múzejníctvo a archívniectvo. ISSN 1335-3314

Vojenská osveta. Spoločenskovedné semináre. ISBN 978-80-970322-4-1, 978-80-970322-6-5

Vojenské reflexie. Vedecko-odborný časopis. ISSN 1336-9202

Vojenské rozhledy. Teoretický časopis Armády ČR. ISSN 1210-3292

ANOTÁCIE, GLOSÝ

KUŠNIRÁKOVÁ, Ingrid a kol.

VYJDEME V NOCI VO FAKLOVOM SPRIEVODE A ROZSVIETIME SVET.

Integračný a mobilizačný význam slávností v živote spoločnosti. Bratislava : Historický ústav SAV, 2012, 246 s.

Kolektívna monografia *Výjdeme v noci vo fakľovom sprievode a rozsvietime svet* s podtitulom *Integračný a mobilizačný význam slávností v živote spoločnosti* patrí k najnovším dielam, na ktorých sa svojou činnosťou podieľal kolektív autorov zo Slovenska. Publikácia vznikla v rámci projektov VEGA a sústreďuje sa na dôležitosť osláv a slávností v živote spoločnosti. Na písaní textov spolupracovali okrem Ingrid Kušnierárovej aj iní historici z Historického ústavu (Peter Šoltés, Peter Macho, Daniela Kodajová, Marcela Bednárová, Roman Holec či Ivan Kamenec), Filozofickej fakulty univerzity Komenského (Zuzana Hajachová), ako aj z Banskej Bystrice (Alica Kurhajcová, Anna Vetráková).

Už z prvých stránok tejto monografie je zrejmé, že ide o publikáciu venujúcu sa festivítam v rôznych historických obdobiach i rôznym pohľadom na ne. Monografia je rozčlenená na tri kapitoly. Prvá sa venuje náboženským slávnostiam v službe konfesionalnej, štátnej a národnej jednoty, druhá časť rozoberá národné oslavy a slávnosti ako prezentáciu nacionalizmu pričom záverečná kapitola sa sústreďuje na festivity ako na formy politického odboja a nástroje upevňovania politickej či štátnej lojality.

Slávnosti sa svojou povahou vyčleňujú z každodennosti, profánny priestor menia na slávnostný, majú vzťah k posvätnu a zároveň disponujú schopnosťou udržiavať

a reprezentovať poriadok. Pri systemizácii osláv treba rozlišovať tri základné druhy. Prvým z nich sú oslavy životného cyklu, tzv. prechodových rítov, ktoré sú prahovými situáciami v priebehu života jednotlivca ako napríklad narodenie a narodeniny, krst a meniny, prijatie do profánneho spoločenstva - obce, sobáš, úmrtie a pamiatka na zosnulých a iné. Ďalším druhom, o ktorých píše autori, sú oslavy ročného cyklu ako sú Vianoce, slnovraty, Veľká noc, 1. Máj či dožinky a pod. Tretiu skupinu predstavujú verejné slávnosti. Keďže hranicu medzi súkromným a verejným určujú predstavitelia mocensky dominantných skupín alebo inštitúcie, nie je pojem „verejné slávnosti“ precíznym pojmom, pretože napríklad oslavy súkromných sviatkov panovníka alebo „vodcu“ sa stávajú verejnou záležitosťou. V úvode publikácia prináša stručné informácie o náboženských slávnostiach a sústreďuje svoju pozornosť predovšetkým na staršie dejiny, vracia sa do 17. storočia a ďalej sa presúva celým 19. storočím a svoju púť uzatvára po ukončení druhej svetovej vojny v roku 1945, nevynechávajúc ani slávnosti vojenského charakteru. Do 18. storočia sa za verejný považoval „nesúkromný“ priestor, teda v podstate všetko, čo patrilo do kolektívnej sféry spoločenstva. V čase osvietenstva sa s postupným rozširovaním slobody spolčovania a zhromažďovania začínali formovať tzv. čiastkové verejnosti ako v zásade „otvorené“, relatívne voľne prístupné sociálne sféry. Vytvárali sa podmienky, v ktorých sa postupne formovali aj slávnosti národno-politické. Publikácia potvrdzuje nenahraditeľnú tradičnú funkciu verejných festivít – identifikačnú, legitimizačnú a reprezentatívnu a zároveň prezentuje, ako sa spoločnosť na základe festivít formuje a konštituuje.

Jednotlivé úvodné kapitoly sa chronologicky začínajú v druhej polovici 17. storočia

a rozoberajú náboženské, národné a politické festivity, pričom dominantná katolícka cirkev aj prostredníctvom tejto formy rekatolizovala slobodné kráľovské mestá v Uhorsku. Časť sa venuje biskupským vizitáciám a ukazuje ako sa z prostriedku na disciplinizáciu kňazov, biskupov či veriacich stali v 19. storočí náboženské festivity. V publikácii sú príspevky analyzujúce oslavy Jána Husa na Slovensku, ktoré umožňovali prezentáciu národnej či štátnej identity. Jedna pasáž sa zaoberá i memorandovými či augustovými slávnosťami, ktoré súviseli so slovenským národným hnutím. Posledná časť knihy rozoberá oslavy dynastického charakteru alebo agrárnych podujatí v strednej a juhovýchodnej Európe. Z vojenského hľadiska je najzaujímavejšou teda najmä posledná tretia kapitola, konkrétnejšie príspevok zachytávajúci oslavy narodením prezidenta Tomáša Garrigua Masaryka na Slovensku autorky Zuzany Hajachovej alebo príspevok Ivana Kamenca o oslavách vzniku samostatnej Slovenskej republiky v rokoch 1940 – 1945. Podrobnejšie zachytáva predovšetkým oslavy vtedajšieho štátneho sviatku 14. marca, teda dňa vzniku Slovenského štátu. V tomto období ešte vedľa seba fungovali všetky tri typy osláv, ktoré táto publikácia sleduje, čiže náboženské, národné aj politické. Režim Slovenského štátu zlikvidoval rozmanitosť spolkovéj scény a dovtedajšiu autonómnosť dobrovoľných združení voči štátu, čím zúžil pluralitu verejného sviatkovania. V práci neabsentuje ani celkové zhrnutie a zoznam použitých prameňov a literatúry v závere monografie.

Knihá *Výjdeme v noci vo fakľovom sprievode a rozsvietime svet* približuje každodenný život a význam slávnosti v živote spoločnosti a je jednou z mála, ktorá sa ich účelom venuje.

Eva Ondrušová

MUDRÁK Augustín – **ČERVENKA** Jiří.
BOJOVAL JSEM ZA CÍSAŘE PÁNA.

Nové Strašecí : Jiří Čerevenka – Gelton,
2011, 151 s. ISBN 978 – 80 – 904303 – 9 – 6.

Spomienky a denníky vojakov či už z prvej alebo z druhej svetovej vojny prinášajú dnešným čitateľom jedinečný pohľad na udalosti, ktoré ich pisatelia prežili. Aj keď ide o subjektívne svedectvá, ich prínos k historickému poznaniu je nesporný. Jedným z vojakov, ktorý si počas prvej svetovej vojny viedol denník, bol aj český vojak čatár Augustín Mudrák. Ten bol v roku 1909 odvedený ako branec k c. a k. pešiemu pluku 3 v Kroměříži, kde strávil tri roky až do roku 1912. Po vypuknutí prvej svetovej vojny 28. júla 1914 opäť narukoval a so svojím plukom bol odoslaný do Haliče. Prvýkrát sa na front dostal pri riekach Visla a San pri Sandomierzi. Počas urputných bojov s ruskými oddielmi si sám spôsobil zranenie bodákom, aby nemusel ďalej bojovať. Pri zdravotnej prehliadke to zdravotník klasifikoval ako zranenie šrapnelom a zaradil ho medzi ranených, ktorí boli odtransportovaní do nemocnice v Brne. Odtiaľ bol po určitom čase presunutý do nemocnice v Prahe, kde – ako si spomína – sa o nich dobre starali českí lekári a čo najviac im tam predlžovali pobyt, aby ich tak aspoň na čas oslobodili od vojnových útrap. Po vyliečení dostal mesačnú dovolenku, a tak sa na krátky čas dostal domov. Po jej ukončení sa prihlásil k svojmu pluku, ktorý bol preložený do Brna, kde sa prihlásil medzi zdravotníkov a bol povýšený na desiatnika. V júli 1915 sa dostal opäť na východný front. Podľa jeho spomienok sa vlakom dostali do Jaroslavli a odtiaľ pochodovali ďalej na východ (denne prešli asi 40 km). Pri Leschnej sa dostali do blízkosti frontu. Pretože tu bolo mnoho zdravotníkov, mnohým z nich rozdali pušky a museli ísť bojovať. Augustín však zostal medzi zdravotníkmi. Pri mestečku Jablonec sa zapojili do bojov s ruskými oddielmi o Brest-Litovsk. Nakoniec Rusi pevnosť zapálili a vyhodili do vzduchu a celé mesto, až na pár domov, vyhorelo. Medzi jeho

spomienkami na boje o toto mesto je okrem iných aj tá, ako vojaci z jeho pluku našli sklad liehovín a celý pluk sa opil až tak, že na následky otravy alkoholom zomreli traja vojaci. Na východnom fronte pôsobil až do roku 1917. V roku 1916 bol nasadený v priestore Užského priesmyku a na prelome rokov 1916/1917 zažil prudké boje v blízkosti mesta Dolná Vatra. Tu v apríli 1917 zažil dočasné prímerie, počas ktorých sa osobne viackrát priateľsky stretli s ruskými vojakmi, s ktorými predtým bojovali.

Za svoju pomoc raneným na bojisku dostal Augustín od Červeného kríža bronzovú medailu a v roku 1917 bol prevelený na taliansky front, kde bol po čase zaradený na poľné obväzisko, povýšený na čatára a dostal sa až k rieke Piava. Po tom, čo v júni 1918 dostal maláriu, sa cez nemocnice v Taliansku a Lučenci dostal do Brna, kde sa stal veliteľom strážnej služby na hlavnej pošte brnianskej stanice. Tu ho zastihol aj koniec vojny, ale do civilu bol prepustený až na konci júla 1919.

Denníkové zápisky Augustína Mudráka po mnohých rokoch pripravil s povolením jeho syna Oldřicha do tlače Jiří Červenka. Okrem zápiskov autora kniha obsahuje rozsiahlu fotografickú prílohu zachytávajúcu Augustína ako vojaka a život vojakov na fronte i v zázemí.

Jana Zaťková

KAŠIRIN, Vasilij Borisovič.
*VZJATIE GORY MAKOVKA: NEIZVEST-
NAJA POBEDA RUSSKICH VOJSK
VESNOJ 1915 GODA.*
Moskva : Regnum, 2010, 388 s.

Pod redakčným vedením M. A. Kolerova vychádzala v Ruskej federácii v rokoch 2003 – 2012 edícia historických publikácií pod spoločným názvom „Selecta“. Ide o 24 špecializovaných diel, ktoré sa zameriavajú na problémy obdobia ruských, ako

aj európskych dejín 19. a 20. storočia. Pod číslom 14 vyšla v roku 2010 publikácia od Vasilija Kaširina, ktorá sa zaoberá obdobím prvej svetovej vojny, konkrétne Karpatskou operáciou ruskej armády v južnej časti úseku východného frontu v roku 1915. Autor sa zameria, ako to v úvode sám píše, na doteraz nepoznané a zabudnuté víťazstvo ruskej cárскеj armády v priestore dnešných ukrajinských Karpát – bitku o vrch Makovka (958 m), kótu situovanú približne 80 km severo-východne od Mukačeva.

Publikácia je rozdelená na dve základné časti. Prvá časť s ôsmimi kapitolami ponúka historický výklad priebehu bojov o Makovku. V prvej kapitole autor približuje operatívne rozkazy pre 8. ruskú armádu, ktorej cieľom najprv bolo postupovať poľskou Haličou smerom na Krakov. Práve po nepodarenom pokuse dobyť toto správne centrum západnej Haliče sa s príchodom roka 1915 rozbehla samotná Karpatská operácia. Ruské vojská mali zopakovať vojenské ťaženie z čias revolúcie 1848/1849, prekročiť Karpaty a v postupe smerom na juh postupne obsadiť Košice, Miškovec (Miskolc), Budapešť a prípadným ohrozením Viedne, hlavného mesta Rakúsko-Uhorska, vyradiť nemeckého spojencu z vojny.

Kaširin si v hlavnej časti všima len vojenské teleso (309. peší ovručský pluk) pod vedením generála Aftana, ktorý mal úlohu prekročiť Karpaty a obsadiť Mukačevo. Dve nasledujúce kapitoly sú venované Nemeckej južnej armáde, ktorá v priebehu januára 1915 zaujala pozície v priestore južnej strany Karpát, a s príchodom ktorej sa výrazne zmenil pomer síl na bojisku. Štvrtá kapitola približuje spojený rakúsko-nemecký útok z januára 1915 v smere na Stryj (v ukrajinskej časti frontu), pričom autor vtipne konštatuje, že sa tu stretli tri typy zbraní; za pušky ruský Mosin 1891 proti rakúskemu Mannlicher 1895 a nemeckému Mauser 1898; za strojné pušky (gul'omety) ruský Maxim-Sokolov 1910 proti rakúskemu Schwarzlose 1905 a nemeckému MG-08

1908. Piata kapitola opisuje stav, rozpoloženie a sily strán pred začatím ruskej protiofenzívy – samotnej Karpatskej operácie. Nasledujúce tri kapitoly sa veľmi podrobne venujú opisu bojov o kótu 958 „Makovka“ v apríli až máji 1915 v priestore ukrajinských Karpát. Samotný vrch v priebehu bojov niekoľkokrát zmenil majiteľa, až konečne 4. mája 1915 ruská strana dosiahla víťazstvo. Samotné obsadenie Makovky bolo posledným taktickým úspechom ruských vojsk v Karpatskej bitke. Kaširin uzatvára poslednú ôsmu kapitolu poznámkou, že *„úporná obrana Makovky bola úspechom Rakúsko-Uhorska, no medzi úspechom a víťazstvom je veľký rozdiel – víťazstvo bolo na strane ruských zbraní“*. Až v závere priznáva, že v dôsledku prielomu pri Gorliciach (dnešné Poľsko) z 2. mája 1915 sa ruské sily dostali do veľmi nepriaznivého postavenia a začal sa generálny ústup z Karpát. Kóta 958 „Makovka“ padla do rúk Ústredných mocností 1. júna 1915 po dvojdňovom boji.

Druhá časť diela, začínajúca stranou 167, sú v podstate prepisy rádiogramových správ medzi generálom Aftanom a nadriadenými, ako aj v susednom úseku frontu pôsobiacimi dôstojníkmi. Práve z nich sa dá vykresliť daná situácia a priebeh bojov o Makovku. Autor zapracoval rádiogramy v časovom rozpätí 14. marca až 4. mája 1915, teda bezprostredne po ruskej víťazstve. Dokumenty sú verné prepisy archíválií z Ruského štátneho vojensko-historického archívu (RGVIA). Aj touto cestou chce Kaširin prebudiť záujem bádateľov o dané obdobie. Téma prvej svetovej vojny na východnom fronte je totiž oproti západnému frontu chudobnejšia na podrobnosti, konštatuje. Jediné podrobné dielo o ruskej armáde a jej pôsobení na východnom fronte vzniklo ešte v roku 1930 z pera A. A. Svječina, ktorý písal o ruskom hlavnom štábe, frontoch a vojenských korpusoch. Tichým apelom tak Kaširin nabáda vojenských historikov po vyplnení „bielych miest“ vo veci poznania

prvej svetovej vojny na východnom fronte a komplexnom prebádaní archíválií uložených v RGVIA v Moskve.

Publikáciu uzatvára zoznam prameňov, literatúry, menný register a päť máp vo forme schematických náčrtov, ktoré v chronologickom slede ukazujú postupné obsadenie kóty 958 v priestore ukrajinských Karpát.

Juraj Kallo

MAJER, Petr.
GENERÁL JOSEF ŠNEJDÁREK OPĚT NA TĚŠÍNSKU.

Praha : Československá obec legionářská, 2013, 79 s. ISBN 978-80-260-5583-9.

Aj keď je autorom knihy Petr Majer, ide vlastne o kolektívne dielo, pretože, ako sám píše v úvodnom slove, svoje závery konzultoval s odborníkmi a zaznamenal aj mnoho z toho, čo počul od rôznych obyvateľov Těšínska, predstaviteľov samospráv obyčajných ľudí českej aj poľskej národnosti i predstaviteľov organizácií poľskej menšiny v Českej republike, Kongresu Poliakov v Českej republike a Hlavného výboru Poľského kultúrno-osvetového zväzu.

Knihla je vlastne prehľadom problematiky bojov v Těšínsku v januári 1919 a súvisiacich otázok. Dňa 23. januára 1919 začala Československá armáda (legionári, sokoli a dobrovoľníci) pod vedením pplk. Josefa Šnejdárka vojenské operácie na obsadenie těšínskeho Sliezska, historickej súčasťi krajín Českej koruny, ktorá patrila k už medzinárodne uznanému Československu. Cieľom bolo vytlačiť poľské vojská vedené plk. Ksawerym Latinikom a zabrániť anexii tohto územia k Poľsku. Vďaka rozhodnému postupu a mimoriadnym veliteľským schopnostiam Šnejdárka sa to počas krátkej, tzv. sedemdnňovej vojny aj podarilo. Československé jednotky obsadili Těšínsko a zatlačili poľské útvary až ku Skočovu, kde bola akcia pred rozhodujúcim úderom našich jednotiek

na nátlak Dohody 30. januára 1919 zastavená. Časť Těšínska odstúpilo Československo Poľsku v roku 1920 podľa rozhodnutia Konferencie veľvyslancov v Paríži o rozdelení Těšínska zo dňa 28. júla 1920.

Na Šnejdárka sa v zmysle ideológie bývalého režimu, ktorý vnímal legionárov nepriateľsky, aj na Těšínsku, podobne ako na Slovensku (Lučenec, Zvolen, Banská Štiavnica, Badín atď.), zabudlo. Len pred niekoľkými rokmi bola vo Zvolene na Whitmannovskom dome z iniciatívy generálovej vnučky inštalovaná pamätná tabuľa Šnejdárkovi. Podobne bol na Těšínsku na vrcholku kopca Polední (672 m. n. m.) v októbri 2012 tomuto generálovi odhalený pomník s jeho reliéfom a Mohylou českej štátnosti, na ktorú nadšenci priniesli kamene z rôznych častí Českej republiky. Už o pár dní sa proti tomuto kroku začala v poľskej tlači v Poľsku aj v Českej republike silná kampaň s titulkami, podľa ktorých bol Šnejdárk vojnový zločinec a Česi vstúpili „bagančami do poľskej duše“. Táto kampaň vyvrcholila tým, že pomník bol pokreslený hákovými krížmi, nápis vysekaný a Šnejdárkova tabuľa odcudzená. Neskoršie došlo aj k odstráneniu českej vlajky z Mohyly českej štátnosti, čo už so Šnejdárkom súvisí len nepriamo. O tom, že táto vec nebola mnohým ľahostajná, svedčí skutočnosť, že dobrovoľníci z celej Českej republiky čoskoro poškodený pomník obnovili.

Je až neuveriteľné, že poľská tlač v tejto veci používa podobné argumenty a frazeológiu ako takmer pred sto rokmi, podľa ktorých to bola „česká agresia“, legionári vraždili nevinných civilov poľskej národnosti a pomník vraj symbolizuje protipolsky zamerané nepravdy. Iniciátori pomníka ako spomienky na Šnejdárka sa snažili vec vysvetliť aj v tlači a aj na rokovaní s poľskou konzulkou v Ostrave Annou Olszewskou, s tým, že nejde o vyvolávanie protipolských nálad, ale o akt úcty k československému hrdinovi s cieľom prekonať staré antagonizmy a budovať lepšie vzťahy v duchu porozumenia a spolupráce. Podľa predsedu Kongresu

Poliakov v ČR, vysokoškolského pedagóga a teológa Józefa Szymeczka, nikto nemá oprávnenie budovať Šnejdárkovi pomník pretože velil českým vojakom, ktorí „dobíjali poľských zajatcov a usilovali sa o strety s civilným obyvateľstvom“. Autor knihy P. Majer zhromaždil v tejto veci svedectvá dobových dokumentov, podľa ktorých poľská strana vyzbrojovala robotníkov z Třineckých železiarní a v dôsledku ich neskúsenosti došlo práve k zbytočným stratám na životoch. Na druhej strane je však aj svedectvo o tom, že keď Česi poznali, že proti nim na tomto úseku nestojí vojsko, ale neskúsení mladíci, nevybavili to strelbou, ale zopár zauchami. Majer pripomína aj skreslené informácie, ktoré v tejto veci uverejňuje dokonca aj česká tlač (*Lidové noviny*). Ako sa vtedy zneužíval pre protičeskoslovenskú propagandu prípad Cezaryho Hallera, tak sa opäť aj v súčasnosti zo strany niektorých príslušníkov poľskej menšiny znovu oprašuje, hoci svojho času vec na pravú mieru uviedol už Šnejdárk. Vo svojej knihe „*Co jsem prožil*“, napísal: „*Za následujících bojů padl mezi jinými i polský kapitán Cezary Haller, blízký příbuzný polského generála téhož jména. Dověděl jsem se, že jistá propaganda rozšířila zprávu, že 'česká soldateska' mrtvému – či živému – kapitánu Hallerovi; vypíchla oči. Byla to ovšem lež, ale lež, ve kterou začnou věřit tisíce lidí, je potom těžko rozlišitelná od pravdy. Proto jsem jel ihned poklonit se ostatkům nepřátelského hrdiny, dal jsem jeho tělesné pozostatky uložit do slušné rakve, nařídil jsem kondukt a dal jsem mrtvého dopraviť na linii mezi oběma vojsky. Zavolal jsem polské důstojníky. Tam – rakev otevřít, spočítat oči, zjistit, že tělo je neporušené a pietně uložené. – Řeči ztichly.*“ Dnes ovšem znovu rôzne obvinenia československých legionárov ožívajú...

Kniha o Šnejdárkovi podáva stručný historický exkurz o dejinách Těšínska od stredoveku až po súčasnosť a aj históriu stavby, poškodenia a obnovy pomníka. Tak isto informuje aj o akciách, ako sú letný a zimný pochod k pomníku a pietne akty na

uctenie padlých československých vojakov, z ktorých je väčšina pochovaná na cintoríne Orlovej, kde však prvorepublikový pomník Poliaci zničili počas okupácie tohto územia po Mníchove na jeseň roku 1938. Autor napriek tomu vyjadruje svoje presvedčenie, že situácia sa upokojí, vec sa bude posudzovať bez emócií a s potrebnou dávkou racionálneho prístupu, čo prispeje k pokojnému spoluzitiu Čechov a Poliakov v tejto oblasti.

Ferdinand Vrábel

BOHUNSKÝ, Juraj – PUHA, Karol.

Dunajská flotila. História lodného parku od roku 1922.

Bratislava : Slovart, 2012, 304 s.

ISBN 978-80-556-0497-8.

V roku 90. výročia vzniku československej, neskôr len slovenskej plavebnej spoločnosti predkladajú autori – odborníci z lodnej paluby i riadiaceho postu, odbornej i laickej verejnosti jedinečnú publikáciu, ktorá je kombináciou historického prehľadu, fotogalérie a spomienok.

Jej prvá historická časť informuje od vzniku plavebného podniku na Dunaji až po súčasnosť. Plavebné podnikanie novovzniknutého československého štátu má svoje korene už v marci 1919 v Československom dunajskom dopravnom úrade so sídlom v Bratislave – predchodcovi dnešnej plavebnej spoločnosti Slovenská plavba a prístavy, a. s. Úrad bol koncom roka 1921 formálne zmenený na Riaditeľstvo československej štátnej plavby dunajskej, s identickou štruktúrou a personálnym obsadením. Jeho pokračovateľom bola Československá akciová plavebná spoločnosť dunajská, založená až v máji 1924, napriek v júni 1922 vydanému zákonu o zriadení Čs. akciovej plavebnej spoločnosti dunajskej a Čs. akciovej plavebnej spoločnosti labskej za účasti štátu. Stabilizovaná ekonomická situácia štátu sa odrazila aj v intenzívne sa

rozvíjajúcej činnosti plavebnej spoločnosti. Koncom 20. rokov zabezpečovala zrýchlenú dopravu kusových zásielok podľa plavebného cestovného poriadku medzi všetkými dunajskými prístavmi, prepravu tovarov motorovými nákladnými loďami na úseku Regensburg – Galac, nákladnú prepravu vlečnými parníkmi a 123 nákladnými člnmi, tranzitnú kombinovanú dopravu medzi dunajskými, labskými a oderskými prístavmi, ako aj medzi dunajskými prístavmi a ďalšími vnútrozemskými a námornými prístavmi, medzinárodnú osobnú dopravu na trati Bratislava – Viedeň, miestnu lodnú osobnú dopravu na domácich linkách medzi Bratislavou a Devínom, Komárnom a Klišskou Nemou a Komárnom a Močou, ako aj na bratislavskú dunajskú pláž Lido. Začiatkom 30. rokov patrili k tzv. výkonnej službe okrem plavidiel a skladov aj zastupiteľstvá vo Viedni a v Budapešti, zmluvné zastúpenia v Smedereve, Vidine, Orechove, Bukurešti a agentie v Pasove, Regensburgu, Linzi, Viedni, Devíne, Bratislave, Budapešti, Vukovare, Belehrade a ďalších mestách.

V dôsledku Viedenskej arbitráže v roku 1938 zostal Slovensku len niekoľkokilometrový úsek dunajského brehu od Bratislavy po Devín. V období samostatného Slovenského štátu bola Československá plavebná spoločnosť dunajská premenovaná na Slovenskú dunajplavbu, účastinnú spoločnosť. Vo vojnových rokoch 1939 – 1945 boli všetky dunajské plavebné spoločnosti v oblasti pôsobnosti nacistického Nemecka podriadené jednotnej dopravnej stratégii, vojenskému režimu a veleniu. V súlade s vojnovými potrebami rozšírilo Nemecko dunajský lodný park o ďalšie plavidlá pochádzajúce z Rýna a Labe. Avšak spojenecké bombardovanie dunajských prístavov, priame bojové akcie a najmä bombardovanie bratislavskej rafinérie Apollo spôsobili značné zdecimovanie slovenskej dunajskej flotily. A po odvlečení mnohých remorkérov a nákladných lodí ustupujúcou nemeckou armádou zostal plavebnej spoločnosti po oslobodení

Bratislavy len jediný parný remorkér a päť vlečných člnov.

Po obnovení Československej republiky sa Slovenská dunajplavba zmenila na Československú dunajplavbu (ČSDP). Jej pracovníci za veľmi ťažkých podmienok opravovali poškodené plavidlá, ktoré sa pomaly vracali naspäť do Bratislavy a Komárna. Autori uvádzajú, že „*napriek všetkým ťažkostiam sa už v roku 1948 podarilo dosiahnuť pôvodný objem prepravných výkonov*“. Po znárodnení akciovej spoločnosti ČSPD a jej zmene na národný podnik dochádza v dôsledku intenzívneho rozvoja chemického a ťažkého priemyslu k veľkému rozširovaniu lodného parku. Koniec 50. a začiatok 60. rokov bol charakteristický veľkým technickým rozvojom a pokrokom v technológii plavby, adekvátne sa prejavujúcim v zrýchlení plavby, znížení nákladov na posádku a prepravu, a zvýšení obratovosti.

Prierezovo sa autori venujú aj osobnej lodnej doprave, až po jej prechod do súkromného vlastníctva v roku 2002. Podobne existencii slovenskej námornej plavby v rokoch 1965 – 2002. Prehľadnú históriu dunajského lodného parku od roku 1922 v prvej časti publikácie ilustrujú zaujímavé dobové i súčasné fotografie.

Najrozsiahlejšiu časť publikácie – galériu lodí uvádzajú prvé parné remorkéry (Svätopluk, Liptov, Morava, Vltava, Šariš, Dyje, Berounka, Jizera, Turiec, Zemplín), nasledujú parné nákladné lode (Torysa, Hron, Nitra, Váh, Topľa, Kysuca ...), prvé motorové nákladné lode, motorové tankové lode, motorové bočnokolesové remorkéry, motorové vrtuľové a prístavné remorkéry. Lodný park po roku 1957 tvorili vlečné motorové vrtuľové remorkéry, ťažno-tlačné remorkéry 2000, nákladné motorové lode typu DNL 2000, motorové nákladné lode konštrukcie ČSPD, prístavné remorkéry, tlačné remorkéry, tlačné remorkéry typu TR 2000, tlačné remorkéry zo slovenských lodeníc, tlačné remorkéry typu Muflon. Nesamostatný lodný park mapovaného obdobia pozostával z člnov vlečných, tlačných, tankových

a člnov typu RO-RO. Lodnú osobnú dopravu zabezpečovali najstaršie osobné lode Alice, Frigyes, Florence, Orel, Sokol, Bratislava I a II, Devín, Košice a Pionier. Postupne ich vystriedali osobné motorové lode Banská Bystrica, Lidice, Slávin, Družba (premenovaná na Trnavu), vyhliadkové osobné lode Moskva, Družba, Kamzík a nakoniec osobné rýchlolode na nosných krídlach typu Raketa, Meteor, Voschod. Námornú plavbu reprezentovali námorné lode M/S Bojnice, Lednice, Kremnica, Zvolen, Banská Bystrica, Goldon Trader a Žilina. Každé plavidlo, predstavené v publikácii na jednej až šiestich stranách, autori vybavili faktografiou jeho vzniku, využitia, modernizácie, výpočtom základných technických parametrov, vlastností, zaujímavou fotodokumentáciou i technickými nákrepmi a občasnými zmienkami veliteľského aj obslužného personálu. Nechýbajú ani pomocné palubné stroje.

V poslednej časti publikácie nájde čitateľ informácie o označovaní plavidiel, identifikácii plavidiel, o dennej, nočnej a zvukovej signalizácii, pobrežných plavebných znakoch, rádionavigácii, tiež o niektorých tradíciách, tajomno-krásnych dunajských Kataraktoch, príbehy a reminiscencie tých, ktorí na vlnách Dunaja prežili mnohé roky, úsmevné i menej príjemné príhody, dokonca i najtragickejšiu udalosť v histórii plavebnej spoločnosti – haváriu remorkéra Ďumbier, ktorá si vyžiadala ľudské obete.

Monografiu uzatvára register a jej jedinečnosť potvrdzuje aj skutočnosť, že bola nominovaná na výročnú cenu časopisu Pamiatky a múzeá za rok 2012 v kategórii publikácia. V súlade s informáciou uvedenou na obale knihy – kniha je určená všetkým milovníkom lodí, profesionálom aj laikom – ju čaká vďaka kvalitnému spracovaniu využitie u širokého používateľského spektra.

Božena Šed'ová

JELÍNEK, Z.

OPERACE SILVER A.

Praha : Občanské sdružení GALACIE,
spolek SCRIPTORIUM, 2010, 336 s.
ISBN978-80-87271-28-6.

Monografiu pod uvedeným názvom možno považovať za relevantné dielo historika PhDr. Zdenka Jelínka, CSc. (1936 – 1994), odborníka na dejiny československého protinemeckého odporu v rokoch 1939 – 1945 a na dejiny paradesantných skupín, vysielaných čs. exilovým MNO z Veľkej Británie do Protektorátu Čechy a Morava v rokoch 1941 – 1945 (bolo pripravených 48 skupín, z toho 11 neuskutočených a zostrelených, vycvičených 121 a úspešne vysadených bolo 89 parašutistov) za účelom spravodajskej a organizačnej činnosti, spojenia, sabotáží, atentátov. Pôvodný text knihy z roku 1992 bol editorom spresnený a doplnený o nové poznatky, získané z archívov a nových publikácií. Do hlavného autorovho textu nebolo zasiahnuté, všetky doplnenia sú uvedené v poznámkovom aparáte.

Operace Silver A bol krycí názov zvláštnej výsadbkovej operácie II. odboru Hlavného štábu MNO na územie protektorátu na zabezpečenie spojenia s Londýnom vysielateľkou LIBUŠA, koordináciu ďalších skupín, kontaktovanie Obrany národa a agenta A-54.

Úvod napísal J. Čvančara a Poznámku editora V. Šustek.

Vlastné dielo Z. Jelínka *Operace Silver A* obsahuje *Predhovor*, *Úvod* a IX. kapitol. *Podmienky a predpoklady* sú prvou kapitolou, v ktorej ide o koordináciu s domácim vlasteneckým odbojom a londýnskym centrom prostredníctvom paradesantných skupín. V II. kapitole *Cesta domov* opisuje 2 neúspešné pokusy vysadenia skupiny SILVER A (npor. A. Bartoš, rtm. J. Valčík, slob. J. Potůček), čo sa uskutočnilo 28. decembra 1941 spolu s ANTROPOIDOM (rtm. J. Gabčík a J. Kubiš) a SILVEROM B (rtm. J. Zemek, čat. V. Škácha). *Úspešné začiatky* desantu SILVER A sú ďalšou kapitolou

a znamenajú nadviazanie spojenia s domácim odbojom vysielateľkou LIBUŠA. Nasleduje *Hľadanie agenta A-54*, ktorým bol najdôležitejší informátor – dvojité vyzvedáč Abwheru a II. odb. HŠ MNO Paul Thümmel (popravený v Terezíne 1945). Pokračuje V. kapitolou *Spravodajské siete a spolupráca s domácim odbojom*, ktorý predstavovali ÚVOD, Obrana národa, Petičný výbor Věrní zůstaneme a Obec sokolská a ich skupiny ATAMAN, VLK, BŘEZINA, HALÍK, AVALA, OSVO, SRR, NOS, SOS, OSVO, YES... VI. kapitola s názvom *Prvé straty*, ktoré nastali od 21. marca 1942, keď gestapo zatкло 22 členov skupiny špkt. V. Morávka (sám spáchal samovraždu). Nasleduje kapitola *Ilúzia a skutočnosť* – ilúziou bol skorý koniec vojny, ale skutočnosť bola iná. SILVER A plnil úlohy s ťažkosťami. Preto bolo vyslaných ďalších 7 skupín s 18 parašutistami na diverzné a sabotážne akcie, ale mnohé boli odsúdené na neúspech a úlohy nesplnili. Išlo napr. o „Akciu Plzeň“ – bombardovanie škodových závodov – bolo to zbytočné, lebo bomby dopadli do polí. ÚVOD poslal depeše do Londýna na zrušenie alebo oddialenie atentátu na zastupujúceho ríšskeho protektora Čiech a Moravy Obergruppenführera SS a generála polície Reiharda Heydricha (pre nedozerné následky), ale odvolaný nebol, a tak prišiel 27. máj. *Po atentáte*, ktorý je VIII. kapitolou, bolo hneď vyhlásené stanné právo (27. máj – 3. júl 1942) – teror na celom území Protektorátu, popravených bolo niekoľko tisíc ľudí, zrovnané so zemou boli Lidice a Ležáky – ktorý postihol aj všetkých členov desantu SILVER A a ich spolupracovníkov zradou parašutistu K. Čurdu 16. júna 1942. Poslednou kapitolou sú *Pardubice – Ležáky – Končiny*. Teror vrcholil zatýkaním, mučením a popravou občanov. Po odhalení vysielateľky LIBUŠE v mlyne bolo rozhodnuté o osade Ležáky 24. júna 1942: zrovnať so zemou, mužov a ženy zastreliť, deti odvliečť. Poslednú depešu odoslala vysielateľka LIBUŠE 26. júna 1942 zo školy v Bohdašine. Kapitola sa končí osadou Končiny v okrese Ústí nad Orlicí

– radista Potůček, naháňaný gestapom, četníkmi a políciou bol v lese pri obci Trnová v spánku zastrelený strážmajstrom Půlpánom 2. júla 1942. Posledný člen desantu SILVER A padol rukou českého človeka.

V *Závěre* je zhodnotená činnosť desantu SILVER A. 482 *Poznámok* je uvedených na 29 stranách, nasledujú *Pramene a literatúra, Literatúra použitá v novom vydaní, Použité skratky* a nakoniec *Menný register*.

K reedícii monografie je pripojená štúdia L. Pařízka *Jiří Potůček, rádiatelegrafista Silver A*, v ktorej autor zoznamuje čitateľov s výsledkami detailného výskumu záveru životnej drámy parašutistu Potůčka a jeho ukrývateľov na Bohdašíně a v Končinách u Červeného Kostelce.

Ďalšou pripojenou prácou je štúdia Josefa Plzák *Analýza agentúrneho rádiového spojenia so stanicou Libuša*. Autor sa zaoberá rozborom technických možností i limitmi rádiatelegrafie a zoznamuje čitateľov so spôsobom boja nemeckej rádiovkej a pátracej služby v roku 1942. Tým vhodne dopĺňa Jelínkovu monografiu, ktorá sa technickým aspektom, dôležitým pre činnosť paradesantnej skupiny SILVER A venuje len okrajovo.

Obohatením novej knihy SILVER A je nová fotografická príloha zostavená Jaroslavom Čvančarom. Na 68 stranách na kriedovom papieri prináša najmä pôvodné fotografie, často výnimočnej historickej hodnoty, ktoré sú doplnené faksimilami niektorých dobových dokumentov.

Ludovít Jančo

LETZ, Róbert.

SLOVENSKÉ DEJINY V. (1938-1945).

Bratislava : Literárne informačné centrum, 2012, 367 s. ISBN 978-80-8119-055-1.

V roku 2012 rozšírila zoznam odbornej literatúry zaoberajúcej sa modernými slovenskými dejinami významná publikácia uznáva-

ného historika prof. Róberta Letza *Slovenské dejiny V*. Autor sa vo svojej monografii podujal spracovať mimoriadne komplikované a kontroverzné obdobie slovenských dejín – obdobie rokov 1938–1945 – z rôznych uhlov pohľadu. Práca tak prináša množstvo dôležitých a zaujímavých faktov, súvislostí a úvah o krátko trvajúcej fáze slovenskej autonómie, ale hlavne o období existencie samostatného Slovenského štátu.

Čitateľ sa v desiatich kapitolách oboznámi so životom slovenského národa, jeho postavením, možnosťami a problémami v zložitých časoch rozkladu Česko-Slovenskej republiky a počas existencie Slovenskej republiky. Pri interpretácii dejín prvej Slovenskej republiky sa autor zamerával na politickú, hospodársku a kultúrnu oblasť, ako aj na formovanie a činnosť odboja a svoj výklad zavŕšil kapitolou o ukončení vojny. Ústrednou témou prvej kapitoly, nazvanej *Od autonómie po vyhlásenie samostatného štátu*, sú východiská, možnosti a predstavy slovenskej autonómnej politiky týkajúce sa vnútorného vývinu na Slovensku v súvislosti s dominantných postavením Nemecka v strednej Európe.

Nasledujúce štyri kapitoly *Politický systém, Politický život, Perzekúcie a Zahraničná politika* mapujú politické dejiny Slovenskej republiky. V druhej kapitole autor načrtol formu politického systému republiky prostredníctvom charakteristiky jej Ústavy, ktorá predurčovala fungovanie sústavy zákonodarnej, výkonnej a súdnej moci a stanovovala občianske práva, slobody a povinnosti. Autor pritom zvláštnu pozornosť upriamil na autoritatívne prvky v Ústave a dospel k záveru, že v tomto období možno hovoriť o autoritatívnej mentalite na Slovensku, ale slovenský politický systém spočiatku nevykazoval znaky typické pre totalitné režimy. Až s čoraz rozsiahlejším prispôbovaním sa nacistickému Nemecku a rozrastajúcim sa svetovým konfliktom sa posunul na pomedzie autoritatívneho a totalitného systému.

Konkrétnymi prejavmi upevňujúceho sa vplyvu Nemecka v slovenskej politike sa au-

tor podrobne zaoberal v nasledujúcej – tretej – kapitole *Politický život*. Nesústredil sa však len na priame mocenské zásahy Nemecka na Slovensku, otvorene obmedzujúce jeho suverenitu, akými bolo uzavretie tzv. Ochrannej zmluvy či Salzburské rokovania. Svoju pozornosť obrátil i na nepriame spôsoby stupňovania nemeckého vplyvu. Jedným z nich bolo i zainteresovanie Slovenskej republiky do útoku na Poľsko, ktorým si mladý štát v podstate zmaril akékoľvek ďalšie šance na nadviazanie spojení alternatívnych voči zväzku s Nemeckom. Dôsledky a okolnosti slovensko-nemeckej spolupráce počas agresie proti Poľsku autor vystihol konštatovaním, že táto súčinnosť nielenže viedla k väčšej závislosti Slovenska od Nemeckej ríše, ale zánik Poľska pritom ani nebol slovenským, ale nemeckým záujmom, a Slovensko jednoducho „*muselo zohrať trápnu úlohu spojenca*“. Konštatovanie by bolo ešte možné rozšíriť zmienkou o tom, že zánik Poľska bol aj sovietskym záujmom. Inou nepriamou cestou prenikania nemeckého vplyvu na Slovensko, ktorú si autor všima vo väčšej miere, bola i cesta podpory radikálneho krídla Hlinkovej slovenskej ľudovej strany proti jej umiernennej skupine v boji o vedúce postavenie v slovenskej politike. V závere kapitoly autor sleduje krízu režimu v roku 1944 až do evakuácie a emigrácie predstaviteľov Slovenskej republiky v roku 1945.

V štátoch s autoritatívnym politickým režimom, prvú Slovenskú republiku nevynímajúc, sú pomerne častým a charakteristickým javom perzekúcie, a tak autor vo svojej práci neobišiel ani túto smutne známu kapitolu slovenských dejín v rokoch 1938 – 1945. Prináša stručné informácie o úlohe Zaisťovacieho tábora v Ilave, vývine perzekučného zákonodarstva a organizácii Ústredne štátnej bezpečnosti, ktorá plnila funkciu politickej polície. Čitateľa ďalej oboznamuje so štruktúrou slovenského súdnictva a jeho pracovnými postupmi. Na niekoľkých konkrétnych príkladoch súdnych procesov demonštruje relatívnu miernosť rozsudkov vynesených za politic-

ké trestné činy, mnohokrát vykonštruované za účelom politickej propagandy. Podstatnú pozornosť venuje „*jednej z najbolestnejších kapitol moderných slovenských dejín*“, teda perzekúciám založeným na príslušnosti k národu alebo rase, ktoré postihli slovenských Čechov, Rómov, ale predovšetkým Židov a vyvrcholili ich masovými deportáciami a vyvražďovaním.

Prvoradou úlohou slovenskej zahraničnej politiky, spracovanej v piatej kapitole publikácie, bolo zaradenie Slovenskej republiky do sústavy medzinárodných vzťahov a vybudovanie diplomatických stykov. I v tejto oblasti života na Slovensku zohrávalo rozhodujúcu úlohu Nemecko a jeho záujmy, a preto sa autor v tejto stati zamerával v prvom rade práve na vzťah Slovenska k Nemecku. S jeho chápaním podmienenosti existencie Slovenskej republiky vôľou Nemecka, a teda i nemeckým víťazstvom vo vojne, nemožno nesúhlasiť. Na druhej strane, i keď vezme do úvahy, že líniu slovenskej zahraničnej politiky určovalo Nemecko, a teda bolo pre Slovensko i prvoradým zahraničným spojencom a partnerom, Slovenskú republiku uznalo 27 štátov a s viacerými z nich udržiavala viac či menej intenzívne diplomatické, politické, hospodárske a kultúrne vzťahy, preto sa domnievame, že by si zaslúžili istý priestor v publikácii.

Vďaka autorovmu rozhodnutiu zaradiť do monografie kapitolu *Slovenská spoločnosť* sa čitateľ dozvedá aspoň základné fakty o často obchádzaných oblastiach života v prvej Slovenskej republike. Okrem frekventovanejšie sledovaných tém, ako problematika národnostných menšín či náboženských pomerov, sa tak autor zmieňuje napríklad aj o sociálnej a zdravotnej starostlivosti, slávení štátnych sviatkov, rozvoji dopravy, elektrifikácii, či budovaní telefónnej siete na Slovensku. V rámci samostatnej kapitoly sa autor zaoberá kultúrnym životom v prvej Slovenskej republike. Hneď v úvode kapitoly autor skonštatoval, že možnosti kultúrneho rozmachu boli do istej miery obmedzené po-

litickým režimom, ktorý „*mal ambíciu ovládnuť a zasiahnuť celý kultúrny život a odstaviť jeho nepohodlné osobnosti*“, ale našťastie sa to vďaka vzájomnej tolerancii väčšiny predstaviteľov kultúrneho života nie veľmi darilo, a v prípade Slovenska málo platilo i príslovie *inter arma silent musae*. Zmena režimu na Slovensku v roku 1939 zasiahla, pochopiteľne, i oblasť školstva, ktoré malo postupne nadobudnúť výlučne národný a kresťanský ráz. Autor sa v primeranej miere venuje všetkým kultúrnym odvetviám, činnosti vedeckých inštitúcií a spolkov, športu a v závere kapitoly sa zmieňuje aj o zmene slovenskej pomníkovej kultúry v dôsledku prelomových udalostí z rokov 1938 – 1939.

Pokiaľ ide o problematiku hospodárstva na Slovensku v rokoch 1938 – 1945, o ktorej autor pojednáva v ôsmej kapitole publikácie, túto považujeme za azda až prístučne spracovanú vzhľadom na význam hospodárstva v životaschopnosti každého štátu, osobitne novovzniknutého, a obzvlášť vo vojnových časoch. Adekvátnu pozornosť autor venuje systému riadenia slovenského hospodárstva, zásobovacej otázke či pozemkovej reforme, avšak v stati o zahraničnom obchode sa obmedzil viac-menej na slovensko-nemeckú hospodársku výmenu. V časti zameranej na rozvoj priemyslu čitateľ získava všetky podstatné informácie o faktoroch vplývajúcich na hospodársky úspech Slovenska, a tiež o sociálnom dosahu tohto úspechu. Väčšiu pozornosť by si možno vyžadovala aj samotná priemyselná výroba, aj keď išlo o pomerne jednostranné zameranie na výrobu zbraní a vojenského materiálu, ako uviedol i autor. Kvôli vyváženosti by podľa nášho názoru bolo vhodné doplniť kapitolu aj staťou o slovenskom poľnohospodárstve.

Predmetom najrozsiahlejšej – deviatej – kapitoly monografie je domáci a zahraničný odboj. Autor skutočne dôkladne a prehľadne rozoberá situáciu okolo vzniku odboja v zahraničí i doma, sleduje jeho

postupné formovanie a členenie. Analyzuje činnosť a plány jednotlivých centier odboja v zahraničí i domácich odbojových skupín, ako aj ich vzájomné prepojenie, spoluprácu či rozpory a informuje aj o vedúcich osobnostiach odboja a ich politickej orientácii. Následne obracia pozornosť na prípravy a priebeh ozbrojeného povstania. Zatiaľ čo v nie tak dávnej minulosti bol v rámci historického výskumu odbojového hnutia kladený až preexponovaný dôraz na jeho partizánsku zložku a jej zásluhy sa nezriedka zveličovali a prešľapy prehliadali, v anotovanej publikácii autor, nepochybne, správne poznamenáva, že hoci početne partizáni tvorili významnú zložku povstaleckých síl, neznamenalo to automaticky ich bojovú spoľahlivosť. Napriek tomuto faktu, a napriek pomerne veľkému počtu prác venovaných tejto tematike, si myslíme, že vzhľadom na snahu vytvoriť komplexný obraz prvej Slovenskej republiky si autor všima partizánske hnutie azda až primálo.

Posledná kapitola monografie nesie príhodný názov *Vojna sa končí* a autor v nej uzatvára svoj výklad stručným opisom bojov prebiehajúcich na slovenskom území a zhodnotením politického vývoja na Slovensku, ktorý napokon viedol k obnoveniu Česko-Slovenskej republiky a k nastúpeniu cesty smerom ku komunistickému totalitarizmu.

V slovenskej historiografii sa možno stretnúť s viacerými viac či menej kvalitnými spracovaniami uvedeného časového úseku v dejinách Slovenska, a to tak všeobecnými, ako aj špecifickejšími so zameraním na vybranú oblasť života na Slovensku v rokoch 1938 – 1945. Hodnota anotovanej publikácie spočíva jednak v jej komplexnosti, bohatej faktografii a objektívnosti, a jednak v jej odbornom, ale zároveň zrozumiteľnom a čitateľsky príťažlivom spracovaní. Napokon nemožno obísť ani formálnu a grafickú stránku publikácie. Text je na mnohých miestach doplnený fotografickou a obrazovou dokumentáciou

a jeho prehľadnosti napomáha členenie na menšie state, ako aj menný a miestny register. Publikácia *Slovenské dejiny V. (1938-1945)* si zaslúži pozornosť odbornej verejnosti, či študentov vysokých škôl, ale určite upúta i laických záujemcov o históriu.

Jana Bauerová

KOVÁŘ, Martin.
LONDÝN. KULTURNĚ-HISTORICKÝ PRŮVODCE.

Praha : Academia, 2011, 516 s. ISBN 978-80-200-2008-6.

Londýn. Kulturně-historický průvodce nie je odbornou historickou monografiou v pravom slova zmysle; a napriek tomu, že vyšiel v rade nakladateľstva Academia „Průvodce“, nie je to ani sprievodca. Predstavovaná práca je akýmsi „mixom“ historickej knižky a praktického sprievodcu.

Na viac ako päťsto stranách čitateľ nájde dovedna 31 kapitol, ktoré reprezentujú 31 príbehov z histórie hlavného mesta Spojeného kráľovstva, predovšetkým 19. a 20. storočia. Jednotlivé kapitoly majú rôznu formu. Zachytávajú známe i menej známe, či dávno zabudnuté udalosti, krátke životopisy, portréty osobností, miest, budov, námestí a štvrtí; hovoria o architektúre, umení, kultúre i gastronómii. Názvy kapitol sú radené abecedne, pričom každé písmeno českej abecedy má svoju kapitolu – od *Apoštolského Londýna* až po *Židovský Londýn*.

Medzi príbehmi nechýba rozprávanie o Britskej únii fašistov Oswalda Mosleyho v kapitole *Fašistický Londýn*, stručné dejiny prostitúcie v metropole na Temži v kapitole *Hříšný Londýn*, špionážna dráma Jamesa Bonda a reálnych agentov z MI 5 a MI 6 v kapitole *Špionážny Londýn*, príbeh Jacka Rozparovača v kapitole *Rozpáraný Londýn* či rozprávanie o londýnskych *rowdies* v kapitole *Xenofobní Londýn* a história Wimbledonu v kapitole *Jahodový Londýn*. Nechýba ani príbeh *Uhorky* a londýnskej

City v kapitole *Okurkový Londýn*, či slávneho londýnskeho metra v kapitole *Podzemní Londýn*. Samostatnej kapitoly sa dostalo aj Čechom a Slovákom, ktorí sa do histórie mesta nezmazateľne zapísali (*Československý Londýn*).

Súčasťou knihy je obrovské množstvo fotografií, ktoré sprevádzajú text. V každej kapitole sú krátke návody pre turistov, ako sa k opisovaným miestam môžu dostať a čo by si mali všímať, prípadne kde sa môžu dobre najesť. V prílohách čitateľ nájde zoznam kráľov a kráľovien i predsedov ministerských kabinetov Veľkej Británie a pomerne obsiahly zoznam odbornej literatúry, z ktorej autori čerpali a po ktorej môže siahnuť, ak by chcel vedieť viac.

Na napísaní knihy *Londýn. Kulturně-historický průvodce* sa podieľalo celkom 8 historikov z Karlovej univerzity v Prahe: Martin Kovář, Ivan Jakubec, Blanka Kovářová, Jiří Plachý, Michaela Simonová, Jaromír Soukup, Martina Soukupová a Stanislav Tumis. Zostavovateľom práce je profesor Martin Kovář, riaditeľ Ústavu svetových dejín a toho času i prorektor Karlovej univerzity. Sám je autorom väčšiny a spoluautorom všetkých kapitol publikácie.

Ako už bolo spomenuté, kniha nie je vedeckou monografiou. Popularizácia vedy je však takmer rovnako dôležitá, ako veda samotná a v tomto zmysle sa bezpochyby jedná o jednu z najvydarenejších historických vedecko-popularizačných prác roku 2011.

Jakub Drábik

KRONIKA

SEMINÁR

PRIATELIA MINULOSTI A STRÁŽCOVIA BUDÚCNOSTI

V dňoch 12. a 13. decembra 2013 sa v priestoroch účelového zariadenia Národnej rady SR v Častej – Papierničke uskutočnil seminár „*Priatelja minulosti a strážcovia budúcnosti*“, venovaný významným výročiam, ktoré si pripomíname v roku 2014 (100. výročie vypuknutia 1. svetovej vojny, 70. výročie vypuknutia Slovenského národného povstania, 70. výročie Karpatsko-duklianskej operácie, výročia súvisiace s osobnosťou Milana Rastislava Štefánika či 70. výročie vylodenia Spojencov v Normandii). Seminár bol rozdelený do dvoch dní a štyroch diskusných panelov (I. Koordinácia spomienkových aktivít na národnej úrovni, II. Medzinárodné spomienkové aktivity v nasledujúcich rokoch a príspevok SR, III. Spoločné aktivity štátneho a neštátneho sektora pri spomienkových udalostiach, IV. Inštitucionálny rámec štátno-občianskej spolupráce: aktuálny stav a perspektívy) a zúčastnili sa ho zástupcovia štátneho sektora, spoločenských organizácií a záujmových združení. Seminár svojimi príhovormi otvorili plk. Mgr. Miloslav Čaplovič, PhD. z Vojenského historického ústavu a Peter Mojtek zo Slovenského vojensko-historického a dokumentačného centra.

V I. panelovej diskusii venovanej koordinácii spomienkových aktivít na národnej úrovni vystúpil ako prvý Pavol Šimunič z Ministerstva kultúry SR s predstavením projektov, ktoré toto ministerstvo pripravuje ako napríklad projekty *Príbehy z 1. svetovej vojny*, *Prvá svetová vojna v dokumentoch* či *Zber artefaktov z obdobia 1. svetovej vojny*. Mária Kráľová z Ministerstva vnútra SR priblížila koncepciu starostlivosti o vojnové hroby a plány na odhalenie pamätníkov v Rusku a Taliansku a na pietne akty na Bradle a v Košariskách venované pamiatke M. R. Štefánika. Riaditeľ Múzea SNP Stanislav Mičev hovoril o sérii konferencií, ktoré toto múzeum pripravuje v roku 2014 a ďalších podujatiach, viažucich sa k 70. výročiu vypuknutia SNP – ako napríklad oslavy SNP, televízne relácie, výstavy doma i v zahraničí. Podobne Pavol Sečkář zo Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov pripomenul oslavy oslobodenia Bratislavy, ktoré toto združenie pripravuje v roku 2014.

V II. panelovej diskusii štátny tajomník ministerstva obrany Miroslav Mizera informoval o medzinárodnej spolupráci a medzinárodnom kontexte osláv, a riaditeľ Vojenského historického ústavu plk. Mgr. Miloslav Čaplovič, PhD. predstavil hlavné aktivity ústavu na nasledujúce roky – medzinárodné stretnutie historikov vo Varne, organizáciu medzinárodnej konferencie Conflict Studies Working Group či navrátenie pôvodnej sochy na Duklu. Osobnosť Milana Rastislava Štefánika a výročie súvisiace s touto osobnosťou pripomenula prítomným starostka obce Košariská Anna Abramovičová.

III. diskusný panel bol venovaný spoločným aktivitám štátneho a neštátneho sektora. Inštitucionálnemu rámcu – deklarácii o spolupráci s mimovládnyimi organizáciami či bilaterálnych zmluvách Ministerstva obrany so 14 občianskymi združeniami venoval svoj príspevok Miroslav Mizera. Martin Drobňák z Klubu vojenskej histórie Beskydy predstavil pripravovanú činnosť tohto združenia v súvislosti s výročím bojov v Karpatoch 1914/1915 – medzinárodnú konferenciu „*Boje v Karpatoch 1914*“, výstavu Karpatský front 1914/1915, či rekonštrukciu bojov o Humenné. Spomienke na boje na východnom Slovensku sa veno-

val aj zástupca Štátnej vedeckej knižnice v Košiciach Viktor Szabó a predstavil publikáciu *Obyvatelia Zemplína a okolia v dobovej tlači 1901 – 1918 (inorečové noviny a časopisy z rokov 1901 – 1918)*. Svetozár Naďovič z Klubu generálov SR pripomenul prítomným nutnosť zrekonštruovania vojenských cintorínov v Martine, Liptovskom Mikuláši, ako aj pamätníka na Slavíne.

Záverečný IV. diskusný panel otvorila Viera Mocková z Oddelenia veteránov Ministerstva obrany SR, ktorá prítomným priblížila činnosť tohto oddelenia. Spolupráci na českom projekte, venovanému 1. svetovej vojne „*Legie 100*“, sa bližšie venoval Pavel Šesták z Nadácie Milana Rastislava Štefánika, ktorá okrem iných aktivít plánuje odhalenie pamätnej tabule Jekaterinburgu. Odhaľovaniu pamätníkov a vydávaniu časopisu „*Bradlo*“ sa venuje aj Spoločnosť Milana Rastislava Štefánika, ktorú na seminári zastupoval Ján Tatar. Július Kováč z Klubu vojenskej histórie Gabriš, ktorý sa venuje rekonštrukcii bitiek od stredoveku až po koniec 2. svetovej, ponúkol aktívnu účasť členov klubu s dobovou vojenskou výstrojou a výzbrojou na pripravovaných akciách.

Na záver úspešného seminára sa všetci prítomní zhodli na tom, že vzhľadom na počet pripravovaných akcií treba sa vyhnúť duplicitie v ich organizácii, a preto je nevyhnutná vzájomná spolupráca štátneho sektora a záujmových združení.

Jana Zat'ková

REKONŠTRUKCIA VOJNOVÉHO CINTORÍNA Z PRVEJ SVETOVEJ VOJNY V OBCI BECHEROV

V roku 2013 Klub vojenskej histórie Beskydy v spolupráci s obcou Becherov ukončil rekonštrukciu vojnového cintorína z prvej svetovej vojny. Obec Becherov sa nachádza v severnej časti Nízkych Beskýd, zhruba 16 km severne od mesta Bardejov, neďaleko štátnej hranice s Poľskou republikou. Obec zasiahli boje prvej svetovej vojny po prvýkrát už na jeseň 1914. Najviac však bola frontovými udalosťami poznamenaná v marci a apríli 1915. Veľká časť budov v obci bola zničená a dôsledkom ťažkých bojov je aj vojnový cintorín, ktorý sa nachádza v obci.

Na vojnovom cintoríne je v 72 hrobách pochovaných dovedna 111 padlých. Z toho počtu je 76 rakúsko-uhorských vojakov a 35 ruských vojakov. Na základe archívnych dokumentov bolo podľa mena možné identifikovať 11 rakúsko-uhorských vojakov, väčšinou príslušníkov 47. pešieho pluku (Infanterieregiment Nr. 47). V archívnych dokumentoch je tiež uvedené meno jedného ruského vojaka. Počas rekonštrukčných prác sa na ploche cintorína podarilo nájsť ceduľku s menom rakúsko-uhorského vojaka. Na základe porovnania s historickými fotografiami z 80. rokov 20. storočia bolo možné určiť, že ceduľka patrila k hrobu č. 31. V hrobe je pochovaný príslušník 28. poľného delostreleckého pluku (Feldkanonenregiment Nr. 28).

Vojnový cintorín v obci Becherov patrí svojou architektúrou medzi najzaujímavejšie v okrese Bardejov. Hroby na cintoríne sú usporiadané tak, aby vytvárali obrys križa. Tento prvok môžeme badať aj na ďalších vojnových cintorínoch v okolí (napr. Stebník, Chmeľová). Je to dôsledok toho, že vojnové cintoríny boli rakúsko-uhorskou armádou budované systematicky, a v konkrétnom priestore vždy môžeme nájsť rukopis konkrétneho architekta, ktorý ich projektoval. Vojnový cintorín sa nachádza na vyvýšenom mieste nad obcou pri civilnom cintoríne, takže je prirodzenou dominantou krajiny. Ako sa pri rekonštrukcii ukázalo, obrys

kríža vytvorený rozmiestnením hrobov je jasne identifikovateľný a viditeľný už zďaleka. Projekt rekonštrukcie vojnového cintorína bol realizovaný v rokoch 2011 až 2013. Autorom projektu rekonštrukcie je Ing. arch. Ľubomír Gramata. Pri príprave projektu sa kládol maximálny dôraz na zachovanie historickej podoby vojnového cintorína. Hrobové polia ostali zachované tak ako boli navrhnuté v roku 1917, a prísne sa rešpektoval aj historický náčrt. Novým prvkom na cintoríne je centrálny pamätník. V historickom náčrte bol centrálny pamätník zaznačený, ale nikdy sa jeho výstavba nezrealizovala. Nezachovali sa ani pôvodné plány pamätníka. Novo navrhnutá podoba centrálného pamätníka bola pripravená tak, aby vhodne zapadol do celkovej koncepcie vojnového cintorína. Základnou myšlienkou bolo skombinovať prírodné materiály – drevo a kameň. Zámerom bolo vytvoriť masívny celok, kde tieto dva odlišné materiály prirodzene splynú. Takto riešený pamätník má symbolizovať aj zmierenie padlých na vojnovom cintoríne. V Becherove, tak ako na iných vojnových cintorínoch z prvej svetovej vojny, vedľa seba totiž bez rozdielu ležia vojaci kedysi znepriatelených armád.

Práce na vojnovom cintoríne sa začali v lete 2011. Na ploche cintorína bol postupne vybudovaný chodník v tvare kríža. Podľa historického náčrtu boli upravené hroby – jednotlivé aj spoločné. Tieto práce dobrovoľníci uskutočnili počas niekoľkých brigád. Zároveň pripravili betónový základ pod plánovaný pamätník. S výstavbou centrálného pamätníka sa začalo v jeseni 2011. V prácach sa pokračovalo v lete 2012. Prvým krokom bolo zhotovenie drevenej konštrukcie krížov. Tie boli osadené tak, aby bol kríž viditeľný z každej svetovej strany. Len samotná drevená konštrukcia z agátového dreva vážila viac ako 600 kg. Po skompletizovaní drevených krížov sa pristúpilo k obmurovaniu celej drevenej konštrukcie prírodným kameňom. Drevené kríže tak boli zasadené do kamenného masívu. Výška nového pamätníka je 2,5 m. Jeho celková váha so základom je zhruba 10 ton. V rokoch 2012 a 2013 boli na hroboch osadené drevené kríže, taktiež z agátového dreva. Kríže boli inštalované na betónové podstavce. Súčasťou krížov sú cedulky s údajmi o padlých vojakoch. V jeseni 2013 pribudol informačný panel, ktorý v slovenskom, nemeckom a anglickom jazyku informuje o histórii a priebehu obnovy vojnového cintorína.

Väčšinu prác na obnove cintorína a stavbe pamätníka vykonali dobrovoľníci z krajín V4. Už v lete 2011 na ploche cintorína pracovali dobrovoľníci zo Slovenskej republiky, Poľska

Foto 1: Dobrovoľníci pracujú na obnove vojnového cintorína v Becherove.

a Českej republiky. V lete 2012 sa k nim pridali dobrovoľníci z Maďarska. Práce dobrovoľníkov pokračovali aj v roku 2013. Dovedna za roky 2011 – 2013 bolo na ploche vojnového cintorína odpracovaných približne 1 400 dobrovoľníckych hodín. Prác na cintoríne sa zúčastnili dobrovoľníci z obce Becherov a organizácií: Klub vojenskej histórie Beskydy (Slovenská republika), Zväz vojakov – Klub Humenné (Slovenská republika), Crux Galiciae (Poľsko), Signum Belli 1914 (Česká republika) a Krajczáros Alapítvány (Maďarsko). Rekonštrukciu vojnového cintorína finančne podporili Obec Becherov, Ministerstvo vnútra SR, Österreichische Schwarze Kreuze, Klub vojenskej histórie Beskydy a viacero súkromných darcov. Slávnostná posviacka vojnového cintorína sa uskutočnila 18. októbra 2013.

Foto 2: Zrekonštruovaný vojnový cintorín z 1. svetovej vojny v obci Becherov

Foto 3: Posviacka vojnového cintorína v obci Becherov

UPOZORNENIE REDAKCIE

V záujme plynulého priebehu redakčných prác Vás prosíme o dodržiavanie určitých zásad pri písaní rukopisov.

Spôsob odovzdávania rukopisov

Príspevky do Vojenskej histórie odovzdávajúte, resp. posielajte zásadne v textových editoroch Word, v iných len na základe dohovoru. **Poznámky je potrebné vkladať pomocou programu WORD na vkládanie poznámok/odkazov pod čiarou – nie písať ich mechanicky vzadu za textom štúdie.** K štúdiu je potrebné pripojiť resumé v rozsahu cca jednej strany a osobné údaje o autorovi: rodné číslo, adresu, číslo účtu, telefonický a emailový kontakt.

Rozsah príspevkov

Rozsah štúdií, vrátane poznámkového aparátu, by nemal presiahnuť 40 strán. Recenzie môžu byť v rozsahu do 15 strán, anotácie maximálne do 3 strán. Počet strán sa počíta podľa počtu znakov (1 800 znakov na stranu).

Vzhľadom na platnosť STN ISO 690 (01 0197) – Dokumentácia. Bibliografické odkazy. Obsah, forma a štruktúra, máj 2012, je potrebné pri citáciách rešpektovať jej zásady (sú zjednotené s používaním citácií v iných časopisoch, ktoré sa pridrižujú aj medzinárodného citovania). Za správnosť citovania (obsahovú i formálnu) zodpovedá autor príspevku, redakcia nebude do citácií zasahovať. Na ulahčenie citovania uvádzame niektoré vzory:

¹ VÁROŠ, Milan. Posledný let generála Štefánika. Bratislava : International, 1994, s. 56. ISBN 80-215-0149-9.

² PEJSKAR, Jožka (ed.). Poslední pocta : Památník na zemřelé československé exulanty v letech 1948 – 1981. B. m. : Konfrontace, 1986, sv. 2., s. 118-121. ISBN 3 8577 01 203.

(v prameni neuvedené miesto vydania: bez miesta; podobne aj pri neuvedenom vydavateľstve: b. v., roku: b. r.)

³ ŠPIRKO, Dušan – LUPTÁK, Miroslav. Obrana bratislavského predmostia vo francúzsko-rakúskej vojne roku 1809. In Vojenská história, 2002, roč. 6, č. 1, s. 9-10. ISSN 1335-3314.

(pri cudzojazyčných zdrojoch uvádzať v príslušnom jazyku, napr. anglický zdroj: In Army History, 2003, vol. 59, no. 1, p. 13-15.)

⁴ DEIGHTON, Leon. Blitzkrieg : Od Hitlerova nástupu po pád Dunkerque. Prel. Kárník, Zdeněk. Praha : Argo, 1994, s. 85. ISBN 80-85794-08-X.

⁵ PEJSKAR, ref. 2, s. 97.

- v prípade, že v jednej poznámke sú uvedené dva pramene toho istého autora, v ďalších poznámkach uvádzame aj prvé slová názvu prameňa: PEJSKAR, Poslední, ref. 2, s. 93.
- autor nemusí uvádzať mená všetkých pôvodcov citovaného diela (druhého, tretieho) alebo ak má citované dielo viacerých ako troch pôvodcov uvádzame: ŠPIRKO, Dušan et al.
- v prípade viacerých miest vydania, alebo názvov vydavateľstiev píšeme bodkočiarku alebo čiarku: Praha : Naše vojsko; Bratislava : Magnet Press, 1999,
- údaje v bibliografickom popise citovaného prameňa sa uvádzajú v jazyku prameňa až po údaj o rozsahu
- pri odkaze na archívny prameň je potrebné uvádzať skratky: f. (nie fond)
  - šk. (ako škatuľa, nie krabica)
  - č. j. (s medzerou)
  - VHA Bratislava, f. ....; pozri tiež PEJS, O.: ...
  - Tamže, s. 8. (nie tamtiež)
- najfrekvencovanejšie skratky archívov: SNA Bratislava, VÚA-VHA Praha, VHA Bratislava, NA Praha, AM SNP B. Bystrica,

Čísla poznámok v texte uvádzať indexovo: ⁴ nie: ⁴⁾ ⁴⁾

Používanie skratiek a označovanie

Skratkou pre označovanie strán alebo strany je s., ročníky časopisov a čísla zborníkov sa uvádzajú arabskými číslicami. Pokiaľ sú dokumenty v edíciách číslované, je potrebné uvádzať okrem strán aj číslo.

Pri anotáciách a recenziách je potrebné uvádzať ISBN.

Redakčná rada si vyhradzuje právo na základe vyžiadaných odborných posudkov rozhodnúť o uverejnení, prípadne vrátení príspevku. Nevyžiadané rukopisy sa nevracajú.

AUTORI ČÍSLA

Mgr. Peter ROHÁČ, Obchodná akadémia, Myslenická 1, 902 01 Pezinok

Mgr. Peter BRINDZA, Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Šafárikovo námestie č. 6, 811 01 Bratislava

PhDr. Igor BAKA, PhD., Vojenský historický ústav, Krajná 27, 821 04 Bratislava

PhDr. Jan ŠTAIGL, CSc., Babuškova 5, 821 03 Bratislava

JUDr. Oldřich PEJS, Kafkova 53, 160 00 Praha 6, Česká republika

Mgr. Peter KRALČÁK, PhD., Vojenský historický ústav, Krajná 27, 821 04 Bratislava

PhDr. Peter ŠUMICHRASŤ, PhD., Vojenský historický ústav, Krajná 27, 821 04 Bratislava

Mgr. Alex MASKALÍK, PhD., Vojenský historický ústav, Krajná 27, 821 04 Bratislava

Prof. PhDr. Leon SOKOLOVSKÝ, CSc., Filozofická fakulta UK, Šafárikovo nám. č. 6, 811 00 Bratislava

Vojenská história 1/2014

Časopis pre vojenskú históriu, múzejníctvo a archívniectvo

Vydáva Vojenský historický ústav v Bratislave
v spolupráci s Ministerstvom obrany SR

Editor a šéfredaktor: plk. Mgr. Miloslav Čaplovič, PhD.

Výkonná redaktorka: Mgr. Mária Stanová

Kontaktná adresa: redakciavh@gmail.com

Grafická úprava: Mgr. Jan Taras, OddVČ, HS MO SR

Redakčná rada: doc. PhDr. Vladimír Segeš, PhD. (predseda), PhDr. Vojtech Dangl, CSc. (podpredseda), PhDr. Igor Baka, PhD., PhDr. Valerián Bystrický, DrSc., PhDr. František Cséfalvay, CSc., PhDr. Viliam Čičaj, CSc., PhDr. Igor Graus, PhD., Mgr. Peter Chorvát, PhD., Mgr. Peter Kralčák, PhD., PhDr. Slavomír Michálek, DrSc., pplk. v zál. PhDr. Peter Šumichrast, PhD., doc. PhDr. Pavol Valachovič, CSc., mjr. Milan Vanga.

Medzinárodný redakčný kruh: pplk. Dr. Tibor Balla (Budapest), Dr. István Janek, PhD. (Budapest), PhDr. Michal Lukeš, PhD. (Praha), Mgr. Mateusz Gniazdowski, PhD. (Warszawa), Dr. László Szarka, CSc. (Budapest), PhDr. Jiří Rajlich (Praha), Harold E. Raugh, Jr., PhD., U.S. Army V Corps (Wiesbaden), Ph.D. Dr. Martin Zückert (München)

Vychádza štyrikrát ročne.

Rozširuje: Vojenský historický ústav, Krajná 27, 821 04 Bratislava

Fax: + 421/2/48207719

Schválené do tlače dňa: 24. februára 2014

EV734

IČO vydavateľa: 00309591

Nepredajné

ISSN 1335-3314

Tlač: OddVČ, HS MO SR, Kutuzovova 8, 83103 Bratislava

Na obálke: Dobová pohľadnica trenčianskeho pešieho pluku 71 z roku 1917

www.vhu.sk

Z OBSAHU ČASOPISU

Peter ROHÁČ, *Indagines – záseky vo vojenskom obrannom systéme stredovekého Uhorska na území dnešného Slovenska*

Peter BRINDZA, *Mestskí kapitáni Trenčína v storočí stavovských povstaní*

Igor BAKA, *Československo a vojensko-politické aspekty uvoľňovania medzinárodného napätia v Európe v druhej polovici 80. rokov (2. časť)*

Jan ŠTAIGL, *Čs. armáda na Slovensku v kontexte medzinárodného a vnútropolitického vývoja 1989 – 1992 (náčrt problematiky) (1. časť)*

Oldřich PEJS, *Slovenští tankisté v polském tažení na podzim 1939*

Peter KRALČÁK, *Zmeny v organizačnej štruktúre Pracovného zboru pri prijatí branného zákona v roku 1943 a jeho zánik*

Peter ŠUMICHRAST, *„Slovenský príbeh“ juhoslovanských letcov v dokumentoch 1. čs. zmiešanej leteckej divízie v ZSSR (1944)*

Alex MASKALÍK, *Normalizačná „očista“ veliteľského zboru ČSĽA v rokoch 1968 – 1971*

Leon SOKOLOVSKÝ, *Spomienky na Slovenské národné povstanie*